

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΠΑΤΗΣΙΩΝ 8 ΤΗΛ. 30.461 ||| ΙΔΡΥΤΗΣ: Κ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗΣ ||| ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ ||| ΣΑΒΒΑΤΟ 1η ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1939

Ἐφήμερα

ΘΡΑΣΟΥ ΚΑΣΤΑΝΑΚΗ

ILLY SYMPHONY

Τὸ βιβλίον

Ο ΓΙΩΖΕΦΗΣ

Τὸ καρβάκι

(Διήγημα)

ΤΗΣ Κ. ΜΙΡΑΝΙΑΣ ΜΥΡΑΤ

Ἄρκετος θόρυβος γίνεται τον τελευταῖο καιρό, γιὰ τὸ πῶς θὰ κυκλοφορήσει τὸ βιβλίον στον τόπο μας. Γιὰ νὰ μὴν ἔχουμε φτάξει σὲ κανένα εὐχάριστο ἀποτέλεσμα, ἔπειτα ἀπὸ τόσες καὶ τόσες συζητήσεις καὶ ὑποδείξεις ποὺ ἔχουν γίνει, φαίνεται πῶς τὸ ζήτημα αὐτὸ εἶναι κάπως ἄλυτο, ὅπως ἀκριβῶς ἦταν κι' ἐκεῖνος ὁ γόρδιος δεσμός. Ἄν τέτοια εἶναι ἡ πραγματικότητα, τότε δὲν ἀπομένει παρά νὰ θρῆβει μὴ ἀνάλογη λύση: νὰ ὑποχρεωθοῦν οἱ νεοέλληνες νὰ διαβάσουν.

Δὲ νομίζω ὅμως πῶς τὰ πράγματα εἶναι καὶ τόσο θλιβερά. Πιστεύω, ἀντίθετα, πῶς μπορούμε νὰ φτάσουμε σὲ ἱκανοποιητικὰ ἀποτέσματα, μὲ πολὺ πῶ... ἦπια μέσα. Φτάνει, βέβαια, συγγραφεῖς, ἀντίθετα, βιβλιοπῶλες κι' ὅσοι ἄλλοι, ἐπίσημοι κι' ἀνεπίσημοι, ποὺ ἐνδιαφέρονται νὰ κυκλοφορήσει τὸ καλὸ βιβλίον, νὰ τοῦ χαρίσουν μὴ κάποια μεγαλύτερη φροντίδα, συμπάθεια κι' ἐχτίμηση. Τὸ πῶς αὐτὸ δὲν εἶναι ἀκατόρθωτο, τὸ λέω μὲ κάποια βεβαιότητα, καθὼς κάθε μέρα ἔχω τὴν εὐκαιρία νὰ διαπιστώνω, πῶς τὸ λογοτεχνικὸ βιβλίον, δίχως καμμιά ἐνίσχυση—ἢ καλύτερα, ὑπερπηδώντας ἕνα σωρὸ ἐμπόδια καὶ προλήψεις— καταχτά ὄλο καὶ περισσότερο ἔδαφος. Ἀποχτᾶ νέους συνειδητοῦς καὶ φανατικούς ἀναγνώστες, ποὺ γίνονται κι' αὐτοί, μὲ τὴ σειρά τους, θερμοὶ προπαγανδιστές του. Βέβαια ὁ τρόπος αὐτὸς, ὅσο κι' ἂν εἶναι ἀσφαλῆς, εἶναι πολὺ πρωτόγονος. Ἀνῆκε στὴν ἐποχὴ τῆς θωδμάμας. Ἀπὸ τότε ὅμως ἡ προπαγάνδα κ' ἡ διαφήμιση δὲ διαθέτουν μοναδικὸ μέσο τὴν «περὸσοσα φήμη». Ἐχουν ἄλλα πολὺ πῶ ἀμεσα κι' ἀποτελεσματικὰ: τὸν ἡμερησίον τύπο, τὸ ραδιόφωνο, τὸν κινηματογράφο.

Ἄς δοῦμε, ὅμως, ποιὲς εἶναι οἱ διαθέσεις τοῦ ἡμερησίου τύπου γιὰ τοὺς πνευματικούς ἐργάτες τοῦ τόπου μας. Εἶναι κοινὸ μυστικὸ πῶς, ἔχτος μερικὲς σπάνιες καὶ τιμητικὲς ἐξαιρέσεις, κρύβει γιὰ τοὺς λογοτέχνες, ἀντίθετα μ' ὅτι γίνεται σ' ὅλες τὶς ἄλλες χώρες, μὴν ἀνεξήγητη (;) δυσπιστία κι' ἐχθρότητα. Πολὺ δύσκολα συναντᾶ κανεὶς καὶ τὴ μικρότερη καλὴ διάθεσή του, ὅταν πρόκειται καὶ γιὰ τὴν ἠθικὴ μονάχα ἐνίσχυση ἀνθρώπων ποὺ ἀφιέρωσαν τὴ ζωὴ τους σὲ κάτι ποὺ δὲ θὰ τοὺς ἐπιτρέψει, βέβαια, νὰ χαροῦν μὲ τὸν πῶ εὐκολο τρόπο τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς μας. Ὅμως αὐτὸ δὲ λέγεται μὲ τὴ διάθεση οὔτε ἀτομικοῦ, οὔτε δημοτικοῦ παράπνου. Γιὰτὶ νὰ πιστεύω, πῶς ὑπάρχουν πολλοὶ Ἕλληνες λογοτέχνες ἀνάξιοι νὰ ἐκλιπαρήσουν καὶ νὰ ταπεινωθοῦν. Κάνω ἄλλως μὴ θλιβερὴ διαπίστωση, ποὺ πρῶτα καὶ κύρια ἀδικεῖ τὸν τόπο μας.

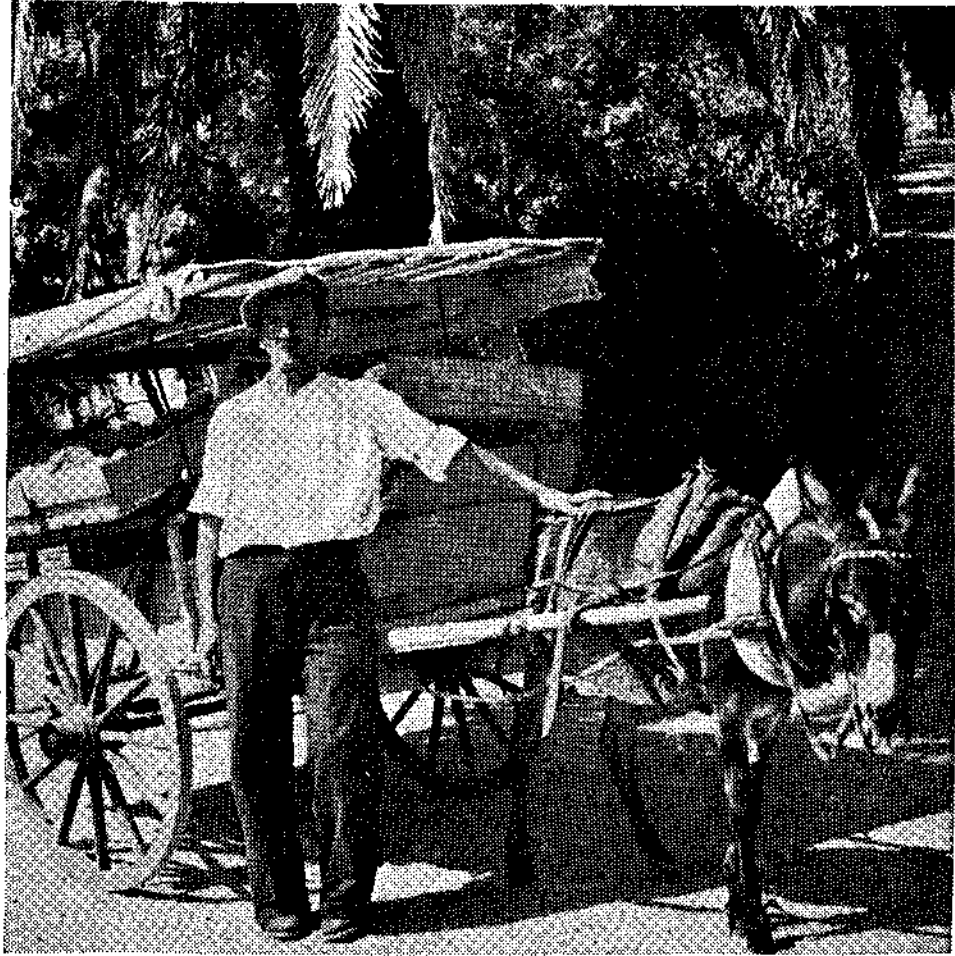
Καθὼς, λοιπόν, ἔχει ἔτσι ἐγκαταλειφθεῖ τὸ βιβλίον κι' ἀπὸ τοὺς φυσικούς ἀκόμα ὑποστηρικτές του, δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἐκπλήττει ποὺ βλέπουμε ὄχι πῶς τὰ μικροαστικὰ σπῆτια, μὰ κι' αὐτὰ τὰ μεγαλοαστικὰ ἀκόμα, νὰ μὴ διαθέτουν μὴ ὀλιγομίσητο βιβλιοθήκη. Τὰ μόνον βιβλία ποὺ ἔχουν τὴν τιμὴ νὰ διαδοῦν τὴν καλλιμάρμαρη εἰσοδὸ τους, εἶναι τὰ σχολικά, ὁ Τσελεμεντές καί... τὸ κληρονομικὸ δίκαιο. Ὅμως, ὄλο αὐτοὶ οἱ συμπολίτες μας, εἶναι βέβαιοι, καὶ παραβέβαιοι μάλιστα, πῶς εἶναι πολιτισμένοι. Ὅλα τὰ ἐξωτερικὰ γνωρίσματα, ἀπὸ τὰ ἐπιπλά, ὡς τὸ νύσμιό τους καὶ τὴ λιμουζίνα, πείθουν γι' αὐτὸ κι' αὐτοὺς τοὺς ἴδιους, μὰ καὶ τοὺς ἄλλους.

Κι' ὅμως, ὄχι, φίλοι μου! Ὁ πολιτισμὸς δὲν εἶναι φόρεμα ἐξωτερικὸ, μὰ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ νοῦ ὀτόλιμα. Μάταια θὰ ζητήσετε, ἔτσι εὐκόλα κι' ἄκοπα, νὰ τὸν ἀγοράσετε. Στὸ μάτι ποὺ ἔχει νὰ δεῖ θ' ἀποκαλυφθεῖ πάντα, κάτω κι' ἀπὸ τὴν πῶ πλοῦσια ἐμφάνισή σας, πόσο ἀπολίτιστοι εἴσαστε. Πολιτισμένοι εἶναι οἱ κάτοικοι ἐκείνου τοῦ μικροῦ γαλλικοῦ χωριοῦ, μὲ τοὺς 759 ὄλους κι' ὄλους δημότες του, ποὺ, ὅπως ἀναφέρει ὁ Φιλίπ Ντιόλ σ' ἕνα ἄρθρο ποὺ ἀναδημοσίεψε τὸ περιοδικὸ μας στὸ περασμένο φύλλο, διάβασαν, μὲσα σὲ ἕξ ἡμέρες μῆνας, 1.393 τόμους τῆς περιοδικῆς ἐπιτομῆς τῆς βιβλιοθήκης. Αὐτὸς, βέβαια, ὁ ἀριθμὸς καταπᾶ νὰ εἶναι ἀστερονομικὸς ἀκόμα καί... γιὰ τὴν Ἀθήνα μᾶς.

Μιὰ φίλη κυρία μοῦ ἔλεγε προχτές, πῶς μὴ γνωστὴ τῆς, καθὼς τῆς μίλησε γιὰ κάποιο ἀπὸ τὰ τελευταῖα βιβλία ποὺ κυκλοφόρησαν καὶ ποὺ διαβάστηκε ἀρκετὰ καὶ θόρυβο προκάλεσε, τὴ ρώτησε ἀπὸ ποῦ μπορούσε νὰ τὸ προμηθευτεῖ. Ὅταν τὴν πληροφορήσε πῶς πουλιέται στὰ... βιβλιοπωλεῖα, ἔμεινε ἐκπλήχτη!

Καὶ πῶς, θὰ μοῦ πείτε, ἔπειτα ἀπὸ αὐτὲς

Ἀπὸ τὴν πρώτη ἀμέσως φορὰ, μὲ νὰ σκουπίζει τὸν ἰδρώτα του μ' ἕνα πράσινο ἀνατολίτικο μαντήλι. Ἡ πρανύσιμο καὶ τὸ προσωπὸ του, ποῦτάνε κατὰμαυρο ἀπὸ τὸν ἥλιο, ἀπὸ τὰ τυράννια, ἀπὸ τὶς σκυλίσιες δουλειὲς καὶ ποὺ εἶχε ὡστόσο μὴ φεγγεράδα

Εἶχε σταματήσει ὁ Γιωζέφης μὲ τ' ἄμαξί του κάτω ἀπὸ τὶς φοινικιές...

χαρούμενη. Ὁ παιδεμὸς τῆς ζωῆς εἶχε φάει τὸ κορμί του, μὰ ἡ ἔκφραση τοῦ προσωποῦ κρατιόταν ἀκόμη νεανική. Καὶ κάπως θυμωμένη, ὅπως οἱ ἀφεντάδες ποὺ τᾶχουν ὄλο, ποὺ κάνουν κέφι καὶ ξατίας τὸ πολίτικον αὐτὸ κέφι παρασταίνουσε τοὺς θυμωμένους, ἔτσι ἀπὸ γούστο σερετιὰς.

Εἶχαμε ἀνταμώσει μεσημέρι, πάνω στὸ δρόμο ποὺ ἀποτελεῖται τὴν παραλία τοῦ Ἁγίου Ραφαήλου καί, μεσόγεια, ἔξακολουθᾶ γιὰ τὴ Μπούλουρη. Εἶτανε μεγάλη ἔρημιὰ στὸν ἀνήφορο, ἀνάμεσα στὶς πλούσιες βίλες, ὅπου τὸν εἶδα νὰ σταματᾶ τὸ γαϊδουρί καὶ τ' ἄμαξάκι του, κάτω ἀπὸ ἕνα ζευγάρι φοινικιές, νὰ βγάξει τὴν τραγιάσκα ποὺ φοροῦσε ἄ λὰ καπετάνια καὶ

εἶχε γίνει ἄμαξάκι, ποὺ τὸ προστατεύε μὴ τέντα λερὴ, καὶ τῶσερνε ἕνα κανεὶ γαϊδουρί, ὄλο βούλες ἀπὸ τραῦματα παλιά, καὶ ποὺ λεγότανε Τότης. Εἶτανε ἡ πρώτη λέξη ποὺ ἀκούσα νὰ βγαίνει ἀπὸ τὸ ξεδοντιάρικο στόμα τοῦ Γιωζέφης: «Τότη, τὴν ἀνάσα σου. Μὴ σὲ μέλει, Τότη...»

Κάτι ἦθελα νὰ ψωνίσω, πιάσαμε κουβέντα καὶ ξεκινήσαμε μαζί, γιὰτὶ κι ἐγὼ καθόμουν παραπάνω. Αὐτὴ ἡ φεγγεράδα τοῦ προσωποῦ του ποὺ εἶπα καὶ ποὺ ἴσως νὰ μὴν τὴν καταλάβω ἀκόμη καλά, μὲ κρατοῦσε νὰ μιλάω μαζί του, νὰ ξεκουράζομαι στὴ συντροφιά του, ποὺ θαρρεῖς κι ἔφθινε μὴ δροσιὰ ἀνάμεσα στὴ φρυμμένη φύση καὶ στὸ κορμί μου ποὺ βαλάντωνε.

Ἄνεβηκαμε μαζί. Φανερὸ πῶς εἶταν ἕξνος, τοῦ εἶπα πῶς γεννήθηκα στὴν Πόλη, στὰ Ταταῦλα, σήκωσε ἀμέσως ψηλά τὰ δυὸ του χέρια, ποὺ τρομάξανε τὸν Τότη, κι ἄρχισε μὲ κάτι στραπατσαρσιμένα ρωμαϊκά νὰ παινῶ τὴν καταγωγή μου: «Οἱ καλλίτεροι τουλουμπατζήδες (πυροσβέστες) ἀπὸ Ταταῦλα βγαίνουνε!...» Μοῦ τῶλεγε θαμάζοντας κι ὀμολογῶ πῶς, σ' ἐκείνην τὴ σωπὴ τῆς ἕξνης ἔξοχῆς, ποὺ εἶταν εὐχάριστο ν' ἀκούω γιὰ τὴν πατρίδα μου καὶ γιὰ τοὺς λεβέντες λαϊκοὺς τῆς τύπου, ποὺ τὴν κάνανε γνωστὴ ὡς τῆς ἀνηφοριῆς αὐτῆς τῆς Γαλάζιας Παραλίας. Μοῦ εἶπε πῶς ἔλόγου του εἶταν Ἀρμένιος, ἀπὸ τὸ Σκούταρη τῆς Πόλης, καὶ πῶς εἶχε καιρὸ ν' ἀνταμώσει συμπατριώτες. Καὶ πάλι ἄρχισε γιὰ τοὺς δικούς μου τουλουμπατζήδες, γιὰ μὴ μὴ μὴ (ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 2)

Εἶμαι μονάχη μὲς τὸ καρβάκι μου καὶ πῶς καταμεσίς τοῦ ὠκεανοῦ.

Πάνω ἔχω τὸν οὐρανὸ, γύρω τὴ θάλασσα, κάτω τὴν κρουερὴ ἀνατριχίλα τοῦ θανάτου.

Πέρα, μακριὰ, ἐκεῖ, ποὺ μὲ τὸ μάτι ἐξωρίζω τὸν οὐρανὸ ἀπὸ τὴ γῆ, μὲ ζώνει μὴ σκούρα γραμμὴ ποὺ τὴν λέω ὀρίζοντα. Ἡ γραμμὴ αὐτὴ διαγράφει ἕνα μεγάλο δίσκο, (ἀσημένιο, μολυβένιο, τὸ ἴδιο κάνει) ἢ δείχνει τὰ χεῖλη μὴς τεράστιας λεκάνης, ποὺ μέσα τῆς πῶς ἐγὼ μὲ τὸ καρβάκι μου.

Καθαλάμε τὸ κόμμα μ' ἕναν τρόπο ποὺ ἐγὼ τὸν θέλω ἰδιαιτέρω καὶ ποὺ μ' ἀρέσει νὰ τὸν πῶ χαριτωμένο.

Σηκώνω ψηλά τὸ φλάνμπουρὸ μας. (Τὸ καρβαθικὸ καὶ τὸ δικὸ μου). Fluctuat nec mesgitur, δηλαδή, πῶς καὶ δὲ θουλιάζει.

Χί! Χί! Χί! Γελάω ὅπως τὰ παιδιά, σάν κάνουν ἀταξίες. Εἶμαι ἀποφασισμένη νὰ κουβεντιάσω μὲ τὸν ἑαυτὸ μου ὅπως θέλω, χωρίς πολλές σκοτούρες καὶ προσπάθειες στυλ, καί, καί, καί... Νὰ ξεχάσω τὸν Ἀριστοτέλη καὶ τὸν Πλάτωνα καὶ νὰ τσακωθῶ ὄλο τὸν γέρο Κάντ, ἔτσι, χωρίς σκοπὸ θαλμένο ἀπὸ πρῖν, χωρίς καμμιά προκατάληψη. Οὔτε παίρνοντας ἀπὸ τὰ συρταράκια τοῦ μυαλοῦ μου μὴν ὀρισμένη θεωρία, τούτη ἢ ἐκείνη, σάν φόρεμα ἀπὸ τὴν γκαρνταρόμπα καὶ νὰ σπάζω τὸ κεφάλι μου ἀν τὰ παπούτσια ταιριάζουν μὲ τὸ φτεροῦ τοῦ καπέλλου, ἂν οἱ κάλτσες πᾶνε μὲ τὸ χρώμα τοῦ προσωποῦ μου, καὶ τὰ χρώματα τοῦ προσωποῦ μου μὲ τὴν τουαλέτα. Καὶ ἀκόμα ποῖα τουαλέτα ταιριάζει σὲ κάθε περίσταση, ποῖα διορθώνει τὴ σιλουέττα μου καὶ μὴ δείχνει πῶς σύμφωνη πρὸς ἕνα καλοῦπι ἀπόλυτο, μὲ μασημένα φρύδια, πασαλειμμένα χεῖλια, σιδερωμένα στρωμένα μαλλιά, μέσα σὲ κορσέδες, πάνω σὲ τακούνια, μὲ φτερά καὶ τομάρια παρδαλά, πέτρες ἀστραφτερές καὶ μὲ ὕφος ἀνώτερου ὄντος, ποὺ νοιώθει τὸ μυστήριό τῆς ζωῆς; μὰ ποῦ τὸ μυστήριον ἀρνέεται νὰ σὲ καταλάβει— (Ὄψ! ὁ πῶ σπουδασμένος στὴ Γερμανία ἡθοποιὸς δὲν θὰ μπορούσε νὰ τὰ πεί ὄλο αὐτὰ μὲ μὴν ἀναπνοή).

Χί! Χί! Χί! γελάω πάλι. Μ' ἀρέσει ποὺ ἔκανα τοὺς φιλόσοφους φιλάρεσκες γυναῖκες, ποὺ φιλοδοξία τους εἶναι νὰ θρῶνε κατὶ καινούργιο νὰ θαμπώσουνε τοὺς ἄλλους. (Τὸς ἄλλους φιλόσοφους δηλαδή, γιὰτὶ μεταξύ τους ἔχουνε πέραση αὐτὰ). Μ' ἀρέσει αὐτὸ.

Fluctuat — πῶς ντὲ καρβάκι μου «Πῶς καὶ δὲ θουλιάζει». Πρῶτὴ μου ἔγινε νὰ βεβαιωθῶ πραγματικὰ πῶς δὲν θουλιάζω. Τὸ «θουλιάζω» παίρνει ἐδῶ μὴ σημασία πλατεῖα, ἔννοει κάθε τι ποὺ ἐξασφαλίζει τὴν αὐτοσυντήρησή μου. Τὶ ἄραϊα ἔρχισα ἀπὸ κει ποὺ ἄρχισε ὁ ἄνθρωπος, ἔξαφάνισα τὴ ζωὴ μου.

Χωρὶς ἐργαλεῖα, πυξίδες, χάρτες, ρούχα, χωρίς τίποτα, νὰ μᾶς γυμνὴ μπροστὰ στὸν Θεό. Ἐγὼ κι' ὁ Θεός, ἐγὼ καὶ τὸ Ἄπειρο, ἐγὼ καὶ ἡ Φύση, ἐγὼ καὶ ἡ Ἀρμονία, ὁ Νοῦς καὶ ὅτι ἄλλο εἶπε κατὰ καιροῦ, ὁ ἄνθρωπος.

Ἄρχίζει καὶ φραδοῦζει — σὰ νὰ κρυώνω λιγάκι, ἄς φορέσω ἕνα ρουχαλάκι. Ἐτσι νὰ μᾶς τώρα καλλίτερα.

Ἐγὼ κι' ὁ Θεός, λοιπόν.

Γίνεκα ξαφνικὰ κέντρο τοῦ σύμπαντος. Καὶ γιὰτὶ ὄχι τᾶχα;

Δὲν εἶμαι ἐγὼ, ὁ ἄνθρωπος, ὁ ζωντανὸς μὲ τὰ πολλὰ χέρια καὶ τὰ πολλὰ κεφάλια, ποὺ βοήθησε τὸν Κρόνο νὰ γκρεμίσει τὸν Οὐρανὸ καὶ ποὺ μὲ γέλασε ὁ Κρόνος κι' ἄρχισε νὰ τρώει τὰ παιδιά του;

Ἐγὼ δὲν εἶμαι πάλι ποὺ βοήθησα τὸν Δία νὰ τοῦ πάρει τὴν ἀρχὴ καὶ ποὺ πῶς ἔξυπνος αὐτὸς μ' ἄλυσσδεσε θαρεῖα;

Ἐγὼ δὲν εἶμαι ποὺ μ' ὄλες τὶς ἀλυσίδες τράθηξα ἀπὸ ἄλλο μοιραπᾶ καὶ τοῦκλεψα τὴ φωτιά; καὶ νίκησα τὴ Σφιγγα; καὶ νικάω κάθε μέρα;

Ἦλιε, «χρῆσο σκουφὶ τοῦ νοῦ μου», ποὺ λέει κι' ὁ Καζαντζάκης στὴν «Ὀδύσεια»; θγῆκες πάλι νὰ μὲ ζεστάνεις. Μέσα στὸ πῶ

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 3)

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ

ΕΝΑ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ

του κ. Μιχ. Πολίτη

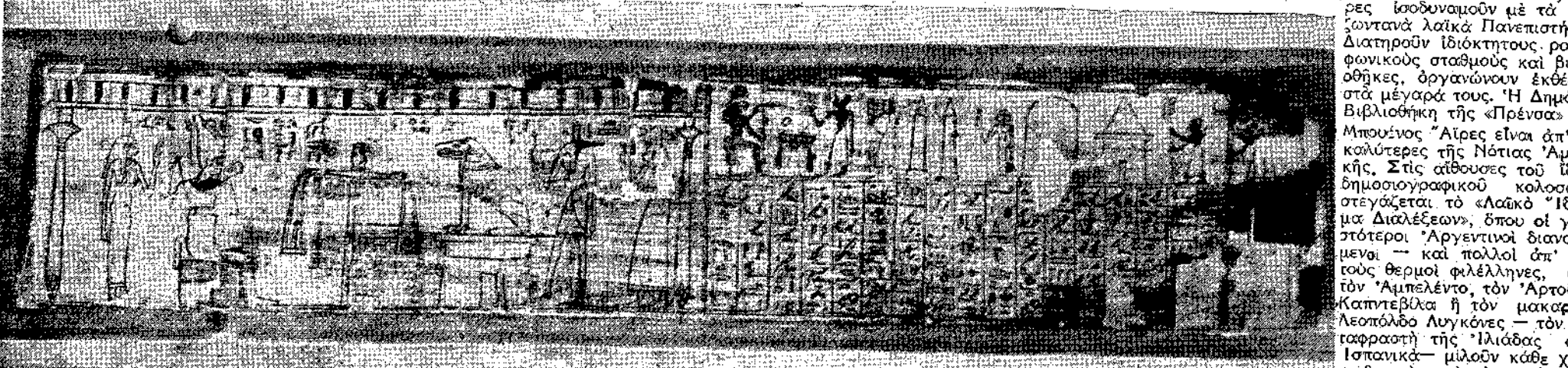
ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ, Μάρτιος 1939
Times Square! Καρδιά της Νέας Υόρκης! Έδώ το πολύμορφο Μπρόντγουεϊ συναντά τη θορυβώδη 42α οδό. Έξω, εικοσιτέσσερις ώρες το 24ωρο, η ζωή σφάζει έντατικά με τό, ίδιο λαχανιασμένο ρυθμό, με τή Νέα Υόρκη.

Times Square! Αποθέωση της ρεκλάμας! Μόλις αρχίσει να σουρουπώνει εκατομμύρια ηλεκτρικά λουμπίνια, ανάρων σκορπώντας δλών των ειδών τα χρώματα. Το παιχνιδι

Μαγαζάκια, βρισκόμε θεσπόμε αντι-θέσει. Πάνω στην 42α οδό ένα μο-νάχο οικοδομικό τετραγώνο από κεί-κό κοινό, κοτό κοινό που ζαίρει τα-κρίνει και να έκτατα. Άντις τα-2.000.000 φύλλα κρημερίνη κηλο-φορία που έχουν εφημερίδες σαν το «Ητέλη Νιούς» ή το «Ητέλη Μιρ-ρορ» της Νέας Υόρκης, οι «Τάιμς» κέντρα βρίσκονται μετα-ξύ της 7ης και της Λεωφόρου), πά-νω στον πιο κεντρικό δρόμο της Νέ-

κυκλοφορία, αλλά που υπερήφανα διακηρύττει ότι απευθύνεται στο πιο κοινό, κοτό κοινό που ζαίρει τα-κρίνει και να έκτατα. Άντις τα-2.000.000 φύλλα κρημερίνη κηλο-φορία που έχουν εφημερίδες σαν το «Ητέλη Νιούς» ή το «Ητέλη Μιρ-ρορ» της Νέας Υόρκης, οι «Τάιμς» κέντρα βρίσκονται μετα-ξύ της 7ης και της Λεωφόρου), πά-νω στον πιο κεντρικό δρόμο της Νέ-

πό θα τους κινήσει το ένδοξο φέρο για τα γραμμάτια, τις τέχνες και τις έπιστημες, που θα τους κάνει μ' άλλα λόγια, πολιτισμένους άν-θρώπους του εικοστού αιώνα, για καλύτερα του 1939. Σε κομμάτι έλ-λη ήπειρο δεν έχει παίζει ο τόπος τόσο σημαντικό, τόσο μορφωτικό πόλο όσο στις δυο Αμερικές. Οι «Τάιμς» και το «Ελνταντ Τριμπουνάλ» της Νέας Υόρκης, όπως η «Πρένσερ» της Νάσους στο Μπούενος Άι-ρες ισοδυναμούν με τα πέντε «γονιμά λαϊκά Πανεπιστήμια. Διατηρούν ίδιότητες, ραδιο-φωνικούς σταθμούς και βιβλι-οθήκες, οργανώνουν εκθέσεις στα μέγαρα τους. Η Δημοσία Βιβλιοθήκη της Πρένσερ και το Μπούενος Άιρες είναι απ' τις καλύτερες της Νότιας Αμερι-κής. Στις αίθουσες του ίδιου δημοσιογραφικού κολοσσού στεγαζόταν το «Λαϊκό Ίδρυ-μα Διαιδέσεων», όπου οι γιοι-πρότεροι Αργεντινοί διανοού-μενοι — και πολλοί απ' αύ-τους θερμοί φιλέλληνες, σαν τον Άμπλεντο, τον Άρτούρο Καρπελάβα ή τον μακαρίτη Λεοπόλδο Λυγκόνες — τον με-ταρρασή της Αιτιάδας στα Ισπανικά — μιλούσαν κάθε χρό-νο δωρεάν για το κοινό.

Χειρόγραφο με περσουλικά σε πάπυρο. Βρέθηκε στην Αίγυπτο. Χρονολογείται από το 1490 π.Χ. περίπου.

δύο καί πιάνει κι' ένα κομμάτι απ' την Έρδωμ Λεωφόρο. Στο «κουτί Γου'η» και τις παρόδες του συγ-κρινώνεται η νυχτερινή ζωή της μεγαλύτερης πόλης του κόσμου. Έ-δώ είναι τα θέατρα με τους δυνα-στούς ήθοσους, εδώ κι' οι κινημα-τογράφοι που ανιούν στις 9 το πρωί και που μπρός στα ταμεία τους άρχίζει να σχηματίζεται η όρα α-πό τις επτάμις το πρωί. Έδώ ε-ίναι τα εγχορδαιοκάλαφα με τις γοητευτικές και τοξογίτες άδα-γκές που συχνά τις έρωταίνονται οι γιοι των βασιλιάδων του περ-σολού ή των πριγκιπων των Λου-κάνικων, τα τάξι-κέρλη που παί-ρουν πέντε όντις για κάθε χορό-πό διαρκεί ένναμις λεπτό-κά πο-λύ με τα μαργαρίτια ματιές, τα κα-ταφέρνουν κάποτε ν' αποκρίνουν δι-αμέρινα στην άριστοκρατική Πάρκ Άβρενιού τη λεωφόρο με τ' ακριβώ-τες νόικα του κόσμου, έ-νω πριν ζούσαν σε κανένα φραγκό δωμάτιο του Μπρόντ-γουεϊ ή του Μπρόνξ.

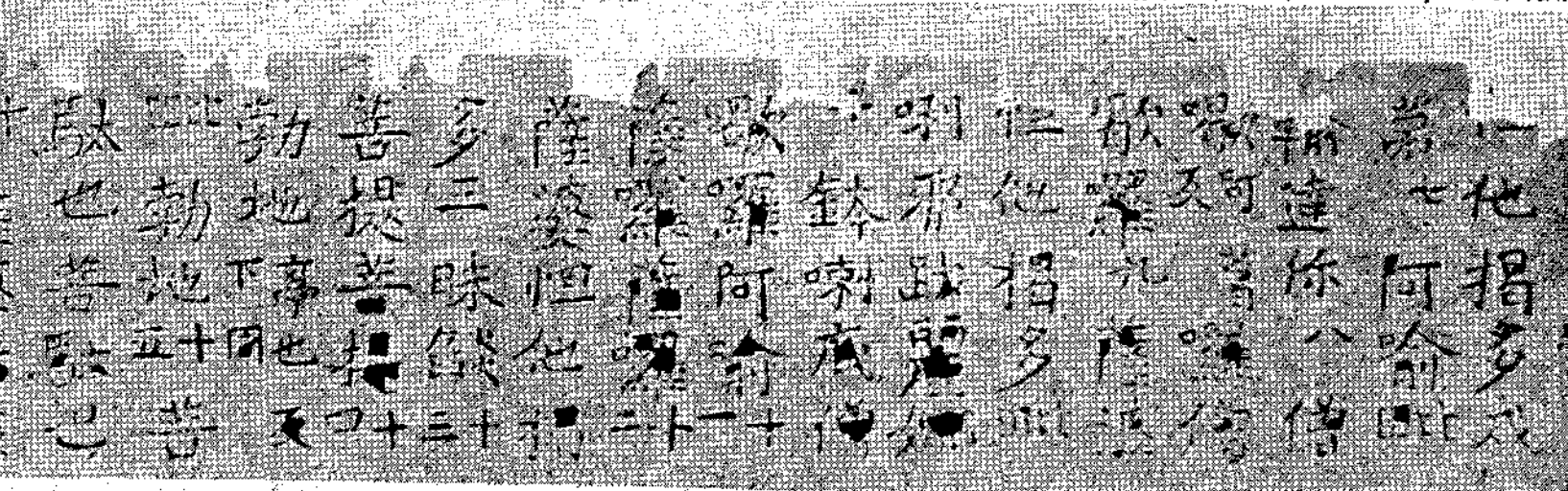
των φωτεινών διαφημίσεων που δι-ητρικός άλλωθεν τη μαρφή, τα λό-για και το σχήμα τους, είναι αυτό που δίνει στην πραγματικότητα τον εθισμό τών στο πιο πολυπόρο-αυτό κέντρο της Νέας Υόρκης. (Το πλήθος είναι τόσο πυκνό, ώστε να μην έχει τον καρπό και τον χώρο να γελώσει, να χαριεντισθεί από πεζο-δρομίο). Έκείνη η πελώρια ρεκλά-μα του Ρίγκλεη, του βασιλιά της τσούγκ γκούμ (της Αμερικá-νης κρημοσίγας του μασαήματος) με τις τεράστια κόκκινα, πράσινα, χρυσά και γαλάζια ψάρια που θαρ-ρεύει και κολυμπά στον άερα πάνω απ' τη σκεπή του Ίντερνεσιονάλ Καζίνου, είναι το πιο διακοσμητικό θέμα της νυχτερινής Νέας Υόρ-κης. Σας, από είδος του, τόσο δια-κοσμητικό όσο και τα γκέρλε που παρουσιάζει η διεύθυνση του Καζί-νου στις πολυτελέστετες έπιθεωρή-

Στο δέκατο πάτωμα, του κτηρίου των «Τάιμς», επί 43η οδό, λειτουργεί από τον περ-σολό Μάιο ένα πρωτότυπο «Μου-σείο της Ιστορίας της Γραφής». Το Μουσείο αυτό είναι ανοιχτό για το κοινό κάθε μέρα, εκτός από τα Σάββατα και τις Κυριακές. «Ολό-κληρη την εξέλιξη της γραφής, απ' τον καρπό του ό ανθρώπου δελά δελά προσπαθού να χαράξει πά-νω στην άργιλλο ή στην πέτρα τα πρώτα σημάδια που θα έξεφραζόν-ταν εθιμικά με τα μερικά δευτερό-λεπτα απ' την μαν άβρη του κοσμο-μήτρη της Άλλη, έλην αυτή την έ-βελήη την βλεπόμε στις αίθουσες του Μουσείου τούτου. Πέντε χιλιά-δων χρόνων Ιστορία της ανθρώπινης διακοσμής, πέντε χιλιάδων χρόνων άκατάπαυτης προσπάθειας που τείνουν να πλησιάζουν τους ά-μερικάνικη κοινωνία. Σε μια χώρα

θαύμα δίως είναι αυτή η Κυριακά-τικη έκδοση! Έκτος από τις 140 ο-σείδες της με άλλων τών ειδών τις ε-ιδήσεις και σχόλια, που διακρίνω-νται για την αθθεντικότητα, την ά-κρίβεια και την άμεσότητα τους, ο-νομαζόμενης με την έκαράρα που δι-νει παύση και δυο εικονογραφή-μενα περιόδια, από τις 9 το πρωί μέχρι τις 10 το βράδυ, κι' έλευθερα μπορεί κανείς να διαβάσει οποιόδη-ποτε βιβλίο, από το φηνότερο αρ-μάντου μέχρι τον άνεκτιμωτο κι' ο-ραχολογικής άείας πάπυρο το ά-πολύτιμο Μεσαιωνικό χειρόγραφο. Στις μεγαλύτερες αίθουσες το ά-πειριτου ατό κτηρίου, που είναι ά-βλητικό στην έμφάνη του από τους άλλους κτίρια ορανοθετείται που άπ' τον πόνο άγνο φιλέλληνο, ά-σμένος Νεοσύροκος μπορεί να βρεί το γαλήνιο έκينو περιβλήν που θα τώ έπιτρέψα να συγκριτωθεί

απ' τον πόνο άγνο φιλέλληνο, ά-σμένος Νεοσύροκος μπορεί να βρεί το γαλήνιο έκينو περιβλήν που θα τώ έπιτρέψα να συγκριτωθεί

Time Square! Αποθέ-ωση του πλήθους! Ο γιο-σός Ίσπανός Φόλορος Χοσέ Ορτέγκα ο Γκασοί στο πολύκορο βιβλίο του «Η άνταρσία των Μαζών» μιλάει για τη θέση που έ-χουν παρεί και το ρόλο

Το πρώτο γνωστό και Ιστορικά έξοικονομώ βείμα τυπωμένης γραφής π' ο αέ χαρτί. Στα 770 μ. Χ. η αυτοκράτειρα της Ιαπωνίας Σιτόκου διάταξε να τυπωθούν ένα εκατομμύριο «δωμάτια» χαρτί με άποσπάσματα από τις Ιερές Βουδδικές γραφές. Τα χαρτιά αυτά τυποήθηκαν σε έξι διαφορετικά έλκη της Γαπωνίας, άπό αυτοί είρας, η άνθρωπότητα έχει σήμερα το πρώτο βείμα τυπωμένης που έγινε μ' ένα έλκη, μιλάει βουδδιστικό σε μέλαν κι' άποσπασμένο πάνω σε χαρτί.

που παίζουν οι μάξες στη σύγχρονη ζωή. Δε φαντάζομαι να υπάρχει κα-νένα άλλο σημείο στον κόσμο ολό-κληρο, όπου να δικαιολογείται κα-λύτερα η «έση» του Ίσπανού φι-λόσοφου, από την «επιταξία αυτή, που στην πραγματικότητα είναι έ-να χαρτί, μια διακοσμητική έθρυν-περισσότερο παρά μια διαφήμη-ση. Έ-δώ ένας πολυμορφος και πολυέ-θνος άνθρωπος γεμάτος, που μι-λάει όλες τις γλώσσες της έρηλού, άδιάκοπα κυλάει, σπρώχνει και σπρώχνεται χάσει μπρός στις φω-τεινές ρεκλάμες ή άκοι με το στό-μα άνοχτο ή εφραμίζον τα διαολά-λιθιδάων που τον προσκαλούν στους έπιγύσιους ή όπιγύσιους παράδεισους του Μπρόντγουεϊ και των παρόδων του. Απ' τον σταθμό του «Τάιμς Σκουέερ», που είναι το κέντρο του πόλεως, όπου δίχτυο των ύπεργών άστιακών συγκοινωνιών της μεγάλης κοσμοπόλης, περνούν κάθε μέρα έ-κατομμύρια, άλλάχρα Νεοσύρο-κων που έρχονται στη Μαγαζάταν

σεξ του με τας γαλλικούς τίλους. Σ' αν πέντε εκατομμύρια κίλοβατ-τες ζυδοθήκων για τις φωτεινές α-π' κληρο, όπου να δικαιολογείται κα-λύτερα η «έση» του Ίσπανού φι-λόσοφου, από την «επιταξία αυτή, που στην πραγματικότητα είναι έ-να χαρτί, μια διακοσμητική έθρυν-περισσότερο παρά μια διαφήμη-ση. Έ-δώ ένας πολυμορφος και πολυέ-θνος άνθρωπος γεμάτος, που μι-λάει όλες τις γλώσσες της έρηλού, άδιάκοπα κυλάει, σπρώχνει και σπρώχνεται χάσει μπρός στις φω-τεινές ρεκλάμες ή άκοι με το στό-μα άνοχτο ή εφραμίζον τα διαολά-λιθιδάων που τον προσκαλούν στους έπιγύσιους ή όπιγύσιους παράδεισους του Μπρόντγουεϊ και των παρόδων του. Απ' τον σταθμό του «Τάιμς Σκουέερ», που είναι το κέντρο του πόλεως, όπου δίχτυο των ύπεργών άστιακών συγκοινωνιών της μεγάλης κοσμοπόλης, περνούν κάθε μέρα έ-κατομμύρια, άλλάχρα Νεοσύρο-κων που έρχονται στη Μαγαζάταν

«Ένας τριγωνικός ορανοζούτης άπλώνει τα άκλια του στη 42α οδό, στην 7η Λεωφόρο και το Μπρόντ-γουεϊ. Αυτό το κτήριο δίνει τόμας το στο Times Square. Έκεί μέσα στεγαζόταν, ακόμα όρισμένες ό-πηρεσίες της σπουδαιότερης έφημε-ρίδας της Αμερικής, άν όχι το κό-σμου ολόκληρο. Τα κεντρικά γρα-φεία κι' οι άλλες έγκαταστάσεις σκοντάει στο μέγαρα των της 43ης οδού. Χιλιάδες άνθρωποι, εργά-ζων τα νύχτα μέρα για να συγκριτω-θούν τις πληροφορίες που άθάνουν και' εθόδα αν από τα πέρατα του κό-σμου — με τηλεγράφο, με άσύρμα-το ή με πλέγμον — να τις ταξινομή-σουν και να τους δώσουν την τελειωτική τους μορφή στις 40-60 τις καθη-μεριές ή στις 140 οσείδες της Κυ-ριακάτικης έκδοσης της έφημερί-δας που δε φλοδοεί νάχει την πρώτη

ταλάδων πώς, μ' έλη την άποψη, είναι έλοι από την ίδια πάστα, ότι έσο κι' άν άπεχει η μια ήπειρο απ' την άλλη, έ.π. συμβαίνει στη πιο μακρινή γωνία του κόσμου, έ-να άνη ή γρήγορα τον άντίκτυπο του και' ο' έκτηνη τη γωνία που ζούνε άνοι οί ίδιοι. Τα έκθέματα που βλέ-πουμε στις βιτρίνες αυτές είναι έλα αυθεντικά και άνήκουν στη συλλο-γή της μεγάλης έφημερίδας. Τα συ-νοψέουν έντυτες πινακίδες με σα-φείς κι' εύκολά όντες έπιξηγήσεις που μιλά, εβγλωτά για την πρόσο-ψη του άνθρώπου πολιτισμού, που δι-χνουν ποιά ήταν τα διάφορα έλκη που πρωτομεταχειρίστηκε ο άνθρ-ωπος για τον σκοπόν αυτόν και πώς άγιά άγιά από μετάρησε τα έικο-νογραμμάτια με τα έδεογράμματα σε σταθερά γραμμάτια που άπερι-έχον το σημερινό άλφαβήτο, γορφέ να μετάρησε τη σκεπή του ο' έσο το δυνατό, παραινόντος κοσμο με την τυπογραφία, που έλεγε την άρχη της στην Ιαπωνία από τον έο αιώ-

απ' τον πόνο άγνο φιλέλληνο, ά-σμένος Νεοσύροκος μπορεί να βρεί το γαλήνιο έκينو περιβλήν που θα τώ έπιτρέψα να συγκριτωθεί

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΟ ΜΑΡΤΗ

του κ. Μ. Μιχαηλίδη - Νουάρου

«Δέν έχει σημασία πώς στα τέ-λη του Μάρτη κι' όγι στην άρχη θα ποίμε μερικά λαογραφικά για τον έακομμένο αυτό μήνα στο Πανελλήνιο για τις καιρικές παραεναίδες του, τις φοβερές άστασίες του αλλά και τις γα-ρούμενες κι' έλλιποφόρες της ά-νοϊκής ημέρες του. Τώρα μάλι-στα που φέτος δοκιμάσαμε τις άγριες φουρτούνες του αλλά και κάμψαες όλόγυλκες άνοιξιάτι-κες έκπληξες του είμασθε σε θέ-ση να τον κρίνουμε σαν πα-θόντες καλύτερα και να δικαι-ολογήσουμε τους χαρακτηρισ-μούς που του δωσε η λαϊκή πραγματικότητα.

«Ο Μάρτης ήταν ο πρώτος μή-νας του πολυού ρωμαϊκού ήμερο-λογίου απ' όπου έχει και το ό-νομα του ως άφαιρούμενος στον θέν Μαις (Άρη). Το ίδιο ση-μειώνει και μ' άλλους μήνες, του ήμερολογίου μας ως τών Ιουλι-ου από τον θεόν Ιουλι-ου (Αστ. Janus), τών Ιουλι-ου από την θεάν Ήραν (Juno) πιθανώς τον Μάϊον από την θεάν Μάϊον (Μαία) κ.ο.κ.

«Ο Μάρτης τοποθετημένος ά-ν να ποίμε μεταξυ φθώρας και ά-φωθώρας, μεταξυ γεμιάνας και κολοκαυριού, είναι για τη ιετα-βαστική του αυτή κατάσταση ο πιο πολυμήνης μήνας του χρό-νου. Και τί δέν έχει άκούσει για τις άλλοπρόσωπες διαθέσεις του, που γρωστότητα βέβαια σε μετεωρολογικές έπιδράσεις της έσρηνης ίσημερίας σύμφωνα με τις έζηνησες της έπιστήμης. Για τις καλύτες του ημέρες και τις ζωηρές έλπίδες του έργου-

«Το Μάρτη ζύλα φύλας ως θεάν Μαις (Άρη). Το ίδιο ση-μειώνει και μ' άλλους μήνες, του ήμερολογίου μας ως τών Ιουλι-ου από τον θεόν Ιουλι-ου (Αστ. Janus), τών Ιουλι-ου από την θεάν Ήραν (Juno) πιθανώς τον Μάϊον από την θεάν Μάϊον (Μαία) κ.ο.κ.

«Οι δώδεκα μήνες ήταν άμπε-λοκαυροί, και κάθε ένας είχε ά-ντα ένα άμπελάκι και το κάλλι-ερο υούσε για να τρώει αταβόλια και να περνώ. Κρασί δέν έκαναν γιατί δέν περιείσσε τίποτε. Μία βολά ήταν κολογρονία στα κλη-μάτια κι' έμειναν και μερικά στα-φύλια καθενός να τα βάλουν στον κατ'ά βολα (ήλιοκατά). Άφοδ τα λάσιαν, τα πατήσαν κάθε ένας χωριστά, κι' έβγώσαν του μούστου τους κι' έκαμαν και τη

«Δέν έχει σημασία πώς στα τέ-λη του Μάρτη κι' όγι στην άρχη θα ποίμε μερικά λαογραφικά για τον έακομμένο αυτό μήνα στο Πανελλήνιο για τις καιρικές παραεναίδες του, τις φοβερές άστασίες του αλλά και τις γα-ρούμενες κι' έλλιποφόρες της ά-νοϊκής ημέρες του. Τώρα μάλι-στα που φέτος δοκιμάσαμε τις άγριες φουρτούνες του αλλά και κάμψαες όλόγυλκες άνοιξιάτι-κες έκπληξες του είμασθε σε θέ-ση να τον κρίνουμε σαν πα-θόντες καλύτερα και να δικαι-ολογήσουμε τους χαρακτηρισ-μούς που του δωσε η λαϊκή πραγματικότητα.

«Ο Μάρτης ήταν ο πρώτος μή-νας του πολυού ρωμαϊκού ήμερο-λογίου απ' όπου έχει και το ό-νομα του ως άφαιρούμενος στον θέν Μαις (Άρη). Το ίδιο ση-μειώνει και μ' άλλους μήνες, του ήμερολογίου μας ως τών Ιουλι-ου από τον θεόν Ιουλι-ου (Αστ. Janus), τών Ιουλι-ου από την θεάν Ήραν (Juno) πιθανώς τον Μάϊον από την θεάν Μάϊον (Μαία) κ.ο.κ.

«Οι δώδεκα μήνες ήταν άμπε-λοκαυροί, και κάθε ένας είχε ά-ντα ένα άμπελάκι και το κάλλι-ερο υούσε για να τρώει αταβόλια και να περνώ. Κρασί δέν έκαναν γιατί δέν περιείσσε τίποτε. Μία βολά ήταν κολογρονία στα κλη-μάτια κι' έμειναν και μερικά στα-φύλια καθενός να τα βάλουν στον κατ'ά βολα (ήλιοκατά). Άφοδ τα λάσιαν, τα πατήσαν κάθε ένας χωριστά, κι' έβγώσαν του μούστου τους κι' έκαμαν και τη

«Ο Μάρτης ήταν ο πρώτος μή-νας του πολυού ρωμαϊκού ήμερο-λογίου απ' όπου έχει και το ό-νομα του ως άφαιρούμενος στον θέν Μαις (Άρη). Το ίδιο ση-μειώνει και μ' άλλους μήνες, του ήμερολογίου μας ως τών Ιουλι-ου από τον θεόν Ιουλι-ου (Αστ. Janus), τών Ιουλι-ου από την θεάν Ήραν (Juno) πιθανώς τον Μάϊον από την θεάν Μάϊον (Μαία) κ.ο.κ.

«Οι δώδεκα μήνες ήταν άμπε-λοκαυροί, και κάθε ένας είχε ά-ντα ένα άμπελάκι και το κάλλι-ερο υούσε για να τρώει αταβόλια και να περνώ. Κρασί δέν έκαναν γιατί δέν περιείσσε τίποτε. Μία βολά ήταν κολογρονία στα κλη-μάτια κι' έμειναν και μερικά στα-φύλια καθενός να τα βάλουν στον κατ'ά βολα (ήλιοκατά). Άφοδ τα λάσιαν, τα πατήσαν κάθε ένας χωριστά, κι' έβγώσαν του μούστου τους κι' έκαμαν και τη

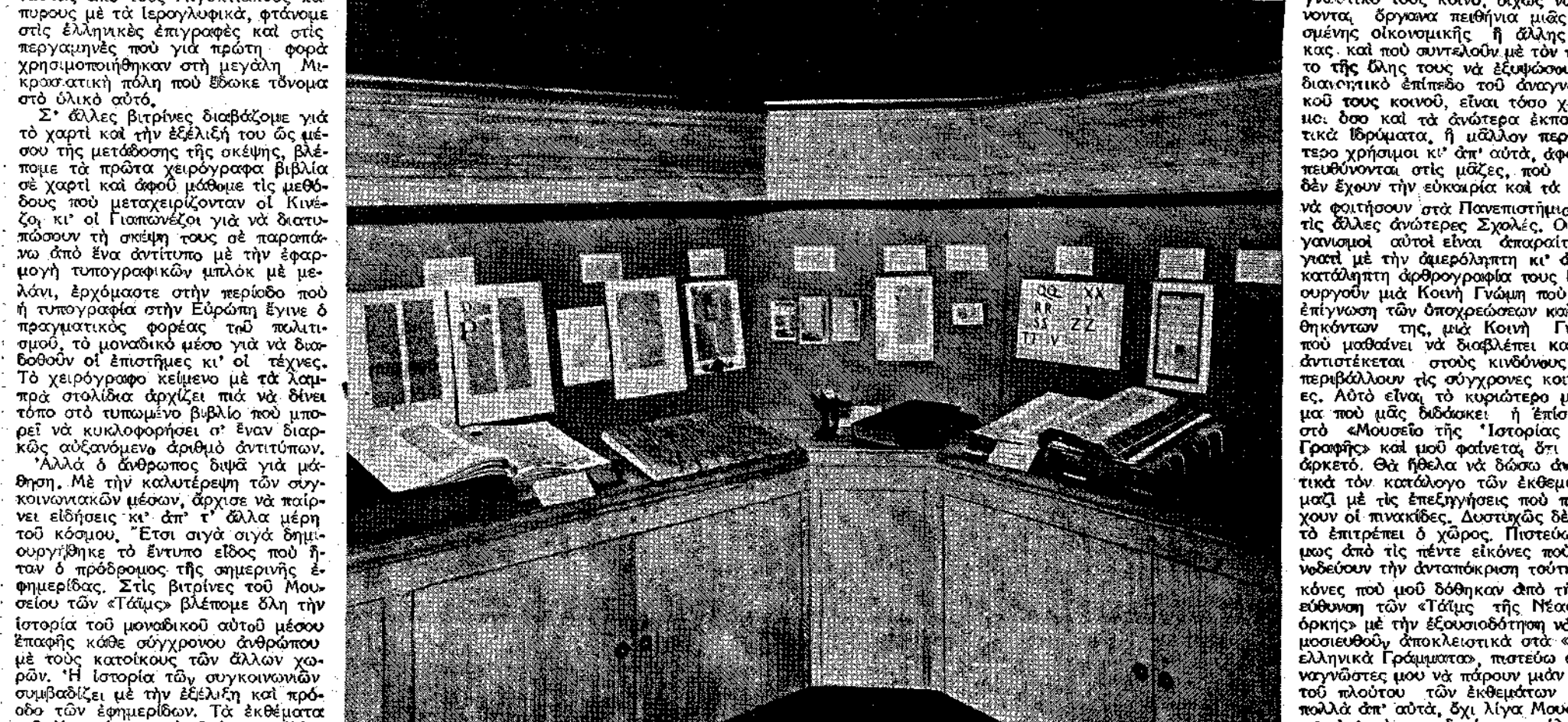
«Αρχίζοντας από την έποχη του Βασιλομαν, που 5.000 χρόνια πριν γάρωναν σημάδια πάνω σε κώνους ή πινακίδες από άργιλλο και περ-σολό από τους Αλκυοντίδες, πε-ρνούμε με τα Ιστολογικά φτάσαμε στις έλληνηκές έπιγραφές και στις περιγραφές που για πρώτη φορά χρησιμοποιήθηκαν στη μεγάλη Μικρασιατική πόλη που έβσκε τόνομα στο έλκη αυτό.

«Αρχίζοντας από την έποχη του Βασιλομαν, που 5.000 χρόνια πριν γάρωναν σημάδια πάνω σε κώνους ή πινακίδες από άργιλλο και περ-σολό από τους Αλκυοντίδες, πε-ρνούμε με τα Ιστολογικά φτάσαμε στις έλληνηκές έπιγραφές και στις περιγραφές που για πρώτη φορά χρησιμοποιήθηκαν στη μεγάλη Μικρασιατική πόλη που έβσκε τόνομα στο έλκη αυτό.

«Αρχίζοντας από την έποχη του Βασιλομαν, που 5.000 χρόνια πριν γάρωναν σημάδια πάνω σε κώνους ή πινακίδες από άργιλλο και περ-σολό από τους Αλκυοντίδες, πε-ρνούμε με τα Ιστολογικά φτάσαμε στις έλληνηκές έπιγραφές και στις περιγραφές που για πρώτη φορά χρησιμοποιήθηκαν στη μεγάλη Μικρασιατική πόλη που έβσκε τόνομα στο έλκη αυτό.

«Αρχίζοντας από την έποχη του Βασιλομαν, που 5.000 χρόνια πριν γάρωναν σημάδια πάνω σε κώνους ή πινακίδες από άργιλλο και περ-σολό από τους Αλκυοντίδες, πε-ρνούμε με τα Ιστολογικά φτάσαμε στις έλληνηκές έπιγραφές και στις περιγραφές που για πρώτη φορά χρησιμοποιήθηκαν στη μεγάλη Μικρασιατική πόλη που έβσκε τόνομα στο έλκη αυτό.

«Αρχίζοντας από την έποχη του Βασιλομαν, που 5.000 χρόνια πριν γάρωναν σημάδια πάνω σε κώνους ή πινακίδες από άργιλλο και περ-σολό από τους Αλκυοντίδες, πε-ρνούμε με τα Ιστολογικά φτάσαμε στις έλληνηκές έπιγραφές και στις περιγραφές που για πρώτη φορά χρησιμοποιήθηκαν στη μεγάλη Μικρασιατική πόλη που έβσκε τόνομα στο έλκη αυτό.

Μία γωνία από το μουσείο της Ιστορίας της Γραφής στο κτήριο των «Τάιμς» της Νέας Υόρκης. Α π α ν α. Από τ' άνω σφραγιστά στα δεξιά: 1) Φύλλο από χειρόγραφο βιβλίο, γραμμένο με περσουλικά στη Γερμανία, γύρω από το 1495 μ. Χ. 2) Φύλλο από την πρόσοψη βιβλίου με 42 γραμμάτια που άποδίδεται στον Γκούτενμπεργκ. Τυπωμένο, πιθανόν στο Μόναχ της Γερ-μανίας, γύρω από το 1475 μ. Χ. 3) Φύλλο από ένα χειρόγραφο σε περσουλικά της «Βουδδιστικής» τρέφουσας, γραμ-μένο στην Ιταλία γύρω από το 1475. 4) Φύλλο από την «Ιστορία της Ρώμης» του Άλβου, τυπωμένο σε χαρτί από τους Έρβ-λινχάου, και Παννώνης (Sweynghayn) και τα πρώτα ρωμαϊκά τυπογραφικά στοιχεία.—Ρώμη 1472. 5) Φύλλο από ένα «Σύλλογος α α έργων του Ηούαν», τυπωμένο σε χαρτί, στην Ίταλία, γύρω από το 1495 μ. Χ. Κοσμημένο με σπ-λάδα από περιβόλιον στο στέλι των χειρόγραφων απ' περιγραφή με διάφορα κομμάτια, από ένα Γαλλικό «Βιβλίο των Άρτων» γραμμένο γύρω από το 1600 μ. Χ. 7) Φύλλο τυπωμένο σε π ε ρ α η μ η ν ή με ελλογραφικές από περιβόλιον. Γαλλία, γύρω από το 1600 μ. Χ. 8) Φύλλο τυπωμένο σε χ α ρ τ ι, με ελλογραφικές από περι-βόλιον. Γαλλία, γύρω από το 1600 μ. Χ. 9) Φύλλο από τα «Στοιχεία της Γεωμετρίας» του Ευκλείδη, τυπωμένο στη Βιέν-νη από τον Άλφονσο Λύπες, 10) Ένα μεταλλικό άστυρασο, που άποδίδεται στο άμφορο βιβλίο των «Ψάων» του Μπα-λάσσου, τυπωμένο από τον Κασπάρ Χοφφέντ, επί Νυρεμβέργη, γύρω από το 1495. Είναι το μικρότερο βιβλίο που τυ-ποήθηκε στον δέκα ο πέμπτο αιώνα. Το άντικτυπο στο Μουσείο τών «Τάιμς» είναι το μόνο που άν άπόδοι στην κομ-μω. 11) Το σύγχρονο «L'Indevynus der Messurus» που Άλμπερτ Νυρερ τυπωμένο για τον μεγάλο Γερμανό Κοσμογρά-φο από το 1525 από τον Γερμανό φαρμακό τω στη Νυρεμβέργη. 12) Ένα «Αλφαβήταρο» τυπωμένο στη Λευμία από τον Β. Νεϊκερ-γύρω από το 1544. 13) Ένα άγγλικό άλφαβήταρο γύρω από το 1560. Κ α ε α : 1) Φωτομικρο- (αυτομικρο-άπειρο) άπειρο βιβλίο με 42 γραμμάτια που άποδίδεται στον Γκούτενμπεργκ. 2) Μορφογραφία πινακίδα με έπιγραφη με κερασια ρωμαϊκά γράμματα α. Πρώτος αιώνας μ. Χ. (Ρώμη). 3) Μοντέλλο βιβλίου όμοιο με το «Αλφάβητο» ή βιβλίο όμοιο με άλφάβητο, τυπω-μένο στα 1490 στα Σπυρτοβόλιον. 4) Ένα γκαλιέρο τυπωμένο, επί Τριεβάνη έπιγραφής. Ρωμη 1499. 5) Βιβλίο με έπίσημο με κάμψαες, τυπωμένη στη Λυών της Γαλλίας, στα 1544.

ΜΙΧ. ΠΟΛΙΤΗΣ

(Οι φωτογραφίες, που συνοδεύουν το κείμενο με στάλθηκαν από τον κ. Μιχ. Πολίτη).

Ο ΜΑΓΙΟΣ ΜΕ ΤΑ ΔΩΡΑ

ΤΟΥ Κ. ΘΑΝΑΣΗ ΠΕΤΣΑΛΗ

10. Ο Κανέλος, πίσω από την Ελένη, έδειξε τα «κλιμακωτά». Τα δόρυφοι είσοδος τους γάλακτος στη στιγμή. Ακολούθησαν μάγιστροι, ζωστές, άλλοι κόσμοι, και τρεις καλοήθοι που τσίριζαν καταπρόσωπο σ' όλο τον κόσμο.

Οι «θεοτίτριες» παραλαβάνανε τα λίγα κατάλα κάπια και τα πανωφόρια. Ο κόσμος περιόδεσε στο μεγάλο γάλ, τ' ενοβογιέλου. Ζωρη φως, πυκνό πηγαινόλα, έμειλο από θρόνους που συζητούν κι' έμφοβίζον την κίνηση, δυο-τρεις καθρέφτες που τραβούν τα βλέμματα των γυναικών. Στολές λαμπρές, φορέματα γρυσσοφάντα, πορφύρες και δολμιακές και παντού, λίγο πολύ, τα μαύρα ντόμινα, οι καλοήθοι.

Πρόλογος τ'ό γάλ. Στο βάθος η χρυσόαλληνη πόρτα του χρυσοστρίλιου, της μεγάλης αίθουσας των τελετών. Το άπομυνο γοφό. Έδω ήγωνα γέλια δυνατά, εκεί μια περιέργη φωνή ενοχούσε και τριπλόνου κι' ελεμια πατρικά διαβόδια, τα σγουρά μαλλιά στο σβέρο, τις δίπλα ένας κατάσφραγτος ιππότης δένει το λουρί το σπαθιού του που γαλάρισε. Κάποιος Αύτοκράτορας άνοιξε, βλέποντας την Αύγουστα, τη γυναίκα τους, να φτείαίνει και να ζωντανεύει το οδοιπορικό κολύμπι διαδήματός της.

Οι στρατηγοί, οι εκατόνταροι, οι ξένοι μισθοφόροι, οι γυναίκες της αόλης, άλλοι Αύτοκράτορες κι' άλλες Αύγουστες, ρίχνουν την τελευταία ματιά στη φουφάρα τους, στο γτένισμα, πριν μπειν στο χρυσοστρίλινο του Αύγουσταίου.

Και παντού, περιέργοι, εκκίνητοι, άναβεις, έμεινον, σερφονογυρνούν και τριπλόνου οι μονοχοί με τα ντόμινα, πετώντας σαρματικές φωνές, περριάζοντας, γυρολάοντας, φετρώνοντας όπου δέν τους σπεύρουν. Ομίλλες, με γέλια σκαστά.

Από το χρυσοστρίλινο ακούγεται η όρχηστρα, που άνοιξε το γορό με τα σκληρά γάλλικα δρόγωνα. Ρυθμός βαρβαρικός, Στά δεξιά, άνοβοκατεβαίνον, πίσω απ' τα γαλοβίνα πλέγματα, δυο άνοβαθρες καταστάθαι.

Μια καλόγηρος με μαύρο ράσο και άσημενη κουκούλα, κρατώντας με το χέρι την προσωπίδα της σφιγμένη στο πρόσωπό της θγανει άπ' τον ένα άναβαθρα και βασιτικά, σ'ά δωμνημένη περνάει το ντόμινο Μπρωτόνο, Περνώτακ, συνάγεται την Ελένη και τον Κανέλο, που είχαν μαζί εκείνη τη στιγμή. Έσκυψε βιαστικά πός την Ελένη και της πέταξε κατάμουτρα:

— Δεν είναι η Θεοδώρα που άπ' γυναίκα του θρόνου έγινε Αύτοκράτορσα του Βυζαντίου;

Η Ελένη γύρισε αστασιμένη το κεφάλι. Την πόνεσε το κακό άστέιο. Μά η καλόγηρος είχε γαθεί. Ο Κανέλος που δέν είχε άκούσει, φώναξε από δυο βήματα π'ό μπρός:

— Τι ήθελε πάλι αυτή; Τι στόφθηκε;

Προχώρησαν. Η Ελένη άσκησε ξαφνικά. Τους τράβηξε το άσπερφορό φως, ο έπιτογικός ρυθμός της μουσικής, η πρόσκληση των άθροιστων κραυγών, που έσειλιόσαν όλα μεμιάς άπό την διαπλατωμένη θύρα του χρυσοστρίλιου.

Ένα φως τυφλωτικό, από προβολέα, έφραξε καταπάνω στην είσοδο, για να δένγει τον κόσμο που μπαίνει. Έτσι άναπλατωνόταν η άναγνώστια των άνοματων και των τίτλων. Φαινόταν άπ' δ'λη την αίθουσα πούς έργαζταν, πούς έφευγε.

Μα παραπάνω άκόμα, άταμπανε το μεγαλείο, ο πλούτος που λαμπροκόπησε στη όλλα. Χρυσάκι κι' άσημε διασημιακά, πορφύρες, μετάξι και στόφες, πούφες, άνορκες, μέσα στα πορφυρένια άνορκα, άνα ντόμινα, άνα γυρνα, μέσα στα άπειρα φάτα. Η μεγαλή αίθουσα είχε μεταμορφωθεί, έγινε γίνε το χρυσοστρίλινο. Κινηματογραφική η τέχνη του διάκοσμου. Χαρόνια,

πάστες, μουσαμάδες, προβολείς. Ένας τεράστιος προλόγος στη μέση, άνομαται άπάνω σ' άγίο ήμιθολαές κόγγες. Ο τρούλος γρυσός. Οι άγίο κόγγες γεμάτες ζυγορήγοινα υφιστάδα. Ο γτώ και οι μαρμαρινές κολώνες που στήριζον τα βείσιατα του τρούλου με τις κόγγες. Κολώνες από πρόσινο μαμάρο και από κόκκινο άνομα.

Πολυέλιος στον κεντρικό θόλο, στις κόγγες, πολυάκτλητα ήλεχτρικά κρεμοσιμένα σε άλλους που άνομα τις μαρμαρινές κολώνες μετ'άου τους, γύνουν παντού το λαμπρό τους φως και γενούν άστροπες άνάμεσα στα κρύσταλλα, στα μαλάματα και τις πολύτιμες πέτρες.

Οι τούνοι ντόμινο άπάνω ως κάτω με λεπτοδουλεμένα γάλλικα Περσικά, ή με ψηφιδωτά που περιόδεον πανόμορφες άστροπες, με φαναγερές πλουμιστές φορέσεις. Κάθε τούνο γυροσιάτα στον τούνο, τρέλεβα βυζαντινά παράθρονα με σπειροειδείς κολωνίσσες από ρόδινο μαμάρο.

Στις τεσσάρεις γωνίες του χρυσοστρίλιου τεσσάρεις άπ'ότι-τό άνοκροατορικό πολλ-άπό μωσαϊκό. Τα μάτια τους είναι από πορφύρα και τα νυσοβόρα μαλακατάνα. Σύμβολο και φύλακες των Βασιλέων.

Στο βάθος, άντικρο στην είσοδο, μικρό περιστήλιο από μαμάρο της Ήκαρίας. Άνάμεσα στις κολώνες ξεγυρίζουν κήποι άσθιόνημοι και δροσροί, με συντριβάνια, με πανόνια, με λευκά περιστήρια.

Στο δέξι τον τούνο μια πλώρια πέρτα από άσθιόνη έλεφαντόθρονο. Έκει άγίζει η Στάκ που πάει ως το Κέβισμα, το άνοκροατορικό βείσιο του Τούρκου. Μά η βαρεία πόρτα είναι τώρα κλειστή κι' είναι σκεπασμένη με γρυσοκίνητα παραπετάσματα που εικονίζουν σπινές άπό κνήγια με φαναγερικά όζα.

Η αίθουσα γεμάτη τριπέλια για τους καλεσμένους-άκούβια-στρωμένα άνη. Και γύρω στα τριπέλια οι π'ό άφορες γυναίκες με τα π'ό γυμνά φορέματα, οι π'ό έπισημο άργοντες του Βυζαντίου με τις λαμπρές τους στολές.

Τράνε και πίνουν. Διασκεδάζουν. Ξαναζούν για μια βραδιά. Μιλούν δυνατά, γελούν ήγηρα. Η μουσική με τις άνοματες συγχορδίες έμπνέει την πρωτογονική άνάγκη του ρυθμού και σέρνεται τα ζευγάρια στο γορό.

Ο στίβος άπ'άνατος στη μέση, κάτω απ' τον όλόγυρο των τρούλων. Άνακαταίνονται τα γρυσάματα, οι φωνές, τα φύλα, οι αιάδες. Κι' άνάμεσα σ' όλα γλυστράει και γύγεται μια ζαλιωτική μουρούδα από καμμένα άρόματα της Άνατολής-άπ'όνα και νάρδος, κύμρα και βάλσαμο-που έστειλιει παντού τα άνα άπ'άνα συννεφέ της, καθώς κι' από το δειντορλιβόνο που άνάβουν στην κάθε γωνιά παρές-παρές οι καλοήθοι.

Η κ. Σαντονίδη περιέμενε τον άντρα της από τις άγίο και τέταρτο άπομυ στο σπιτι. Ήθελε να πάει πρώτη στο γέλια του Μεγάλου Ξενοδογιέλου, για να μπωρέσει να δει τον κόσμο που δέν φάται. Μά δ' κ. Σαντονίδη άργησε άπάνω πάλι.

Σ' άνα έρωτα σπιτι του, κατά τις ενά ή κ. Σαντονίδη έταυ πάλι έτοιμη. Ένα Βυζαντινό σιγούρι. Μια Παοικία-Ζωστή, άπ' αύτες που δά μωροσάνα να έλιπώνουν σπορά, άν τούγαμε να γηρέφει ο Αύγουστος.

Φορούσε την έξάσια ζώνη του όφικίου της, με τους όλόγυρους κοροσούς. Στο κεφάλι το άπλοδόλαμα, ένα στοργυλό από ψηλό καπέλλο, σ'άν πύργος, άνοιχτό σ' άπάνω. Μέσ' από έξέλιμα μαλλιά της είχε παρασιμένα γρυσά σ' άσπασα με ζουμπρούτσια και περούδες. Τα σαντάλια της μαύρα με γρυσοκίνητα παγώνια μέσα σε φουρούς άλλους. Μπροστά από το στήθος κρεμόταν το παβλίνο, ένα τετράγωνο κομμάτι πορφύρα, σύμβολο κι' αυτό της θέσης της στην αόλη.

Μέσ' στο βαρύ της φόρεμα ή κ. Σαντονίδη, περιέμενε καθήμενη στην άκρη μιας καρέλας, άπό φόβο μην τσαλακαθεί, αλλά και δυσκολεμένη στις κινήσεις της.

— Έπιτελώς, ήρθες, είπες στον άντρα της και σ'ακόμης ασόβρομπα να έπιδειχτεί. Έλα, σ'ά έγω όλα έτοιμα, να ντυθείς γρήγορα. Αργήσασε.

Κι' έπειδή ο άντρας της κοντοστεκόταν, κοιτάζοντας την, τον ρώτησε με νύξι:

— Είναι του γούστου σου;

Μά δ' κ. Σαντονίδη, δέν π'ό σέζε, γιατί άπάνω τους σε κάπνο που είχε σταθεί από πάνω του, περιόδετας.

— Έβγαλε τη μάσκα μου γ'ατί έσκασα. Βλέπετε, άνοιξε και καμιά πάντα, και τ'ό άνο, τίθετο από αυτό που έγινε. Άπό δικηγόρος προτιμάω να μεταβληθώ σε στρατηγό.

— Ναζαρόνος θάσταν καλλίτερος... σ'άν και μένα.

— Έλα! Γιατί;

— Το θαλάσσιο είναι π'ό εύκολο.

Ο μεγαδούκος του βασιλικού πλώμιου, άπομακροήθε γελώντας για το άστέιο του.

Οι σερβιτόροι, όπιστόσο, παρυσιάζον μεγαλές πιατέλες — λοπώδες — με παγοτά.

Έκείνη τη στιγμή, δ' κ. Σαντονίδη σηκώθηκε από το καθίσμα του.

— Μά δ' κ. Δοάννου, είπες στη γυναίκα σου.

Ο Δοάννου προχώρησε με την κουκούλα τ'ό ντόμινο κατεβασιμένη, ψέγοντας το δειγνόρο του. Οι άντρες γαυροστήσαν με άνογυ το πρόσωπό. Οι γυναίκες, δίγως να βγάζουν την προσωπίδα, κούνησαν λίγο το κεφάλι σε γαυροστή, κι' έστερα, σγεδόν διαταχτικά, έβωσαν ή μια το χέρι στην άλλη.

Το τρούπι τους είταν στη δέξτερη σειρά από τον στίβο. Άντικρο θρόνων, άπάνω σε μιαν κρη έξέδρα με τριπλά σκαλοπάτια όλόγυρα, οι δυο άνοκροατορικοί θρόνοι, άβειοι τώρα, ώρα του φαναγιού.

Άπάνω στα πανάκριβα γαλιά του Ίσπαχάν ο μεγάλος θρόνος του Αύγουστο, σφουρηλατο μάλαμα διαστικό με άροβουρήματα με πολύτιμες πέτρες, από σμάτλο, σεντίρι, φιλίτσι κι' άλάβαστρο. Δίπλα, λίγο μικρότερος, ο θρόνος της Αύγουστας, καμένος με πετριά, μαμάρα, άγία, όσπια και σπαρδόνια.

Άξέια κι' άμπερτα στους δυο θρόνους καθάρι στα πίσω π'ό θρόνο, δυο γαλλικά λοντάκια, που άνόβωναν με κάποιο ιπποσιναίο τις πλώριες γαίτες τους και μουγύριζαν φοβέρτα. Σ' άριστερά των θρόνων φούρνεο κι' ένα γρυσό δέγτρο γεμάτο πουλά άπό άκριβα μέταλλα, που κούρβιζόνταν και κελαιδούσαν. Αύτά όλα, για να θαμπαίνονταν οι βάρβαροι βασιλιάδες-παόροι, γ'άν, καλές, κρλίθδες — ή οι άποσταλιμένοι τους, σ'άν έρχονταν στη Βασιλεύουσα να προσκύνουν με τον Αύτοκράτορα των Ρωμιών.

Άλλά τούτη την ώρα ο Αύτοκράτορας έτρωγον άκόμα κι' έπιαν γ'άλλια σαμιατικά κρασιά, και σιμείνο με τ'ό άνοτερος ά.

— Δέ σ'όλεγα έγω ότι είγαμε καμ'ό; παρατήρησε δ' κ. Σαντονίδη.

Η κ. Σαντονίδη, κάτω απ' τη μικρή τη μάσκα που είχε όριστεί για το γέλια (έτσι που γ' άφήνει το στόμα εύθετο για το φαί) κοιτάζε να μη γάλασι τίποτα από το θέαμα. Γυρολάει με γούστο τα περιέργα και τα θαυμαστά που έβλεπε γύρω-τριγύρω.

— Νά ή Τάδε... κά κάταφραε να γίνει άριστοκράτορας... Και δ' Δείνα... όπέρνος εύνόμος.

Άργισ το γέλια. Κάθε τόσο μερικά ζευγάρια σπικόνονταν να γορψούν. Μά η όρχηστρα δέν έπαυε καθόλου να παίζει. Κι' ό έργαζταν κόσμος, φαναγερτα γ'όρα από γρυσοκίνητα π'όλυτε, λούτατες φορέσεις κάθε λογής, γυναικείες κι' άνορκες, άστροπες, περιλαμπρες μέσα στα πολλά φάτα.

Ντόμινα με τις κομμένες σηκωμένες και με τα μάτια γυαλιόστερα κυκλοφορούσαν άνάμεσα στα τραπεζία λέγοντας κακιές. Η κ. Σαντονίδη τα φοβόταν. Δέν ήταν σίγουρη τί δά μωροσάνα να της πούν, μωροσάνα στον άντρα της. Στο τέλος, άναγκασιμένη, έξασπασε:

— Έμίσει δ' κόσμος καλόγερους, είπες. Για κακό μαζεύτεναι κι' αυτό έδω;

Μά δ' κ. Σαντονίδη, δέν π'ό σέζε, γιατί άπάνω τους σε κάπνο που είχε σταθεί από πάνω του, περιόδετας.

— Έβγαλε τη μάσκα μου γ'ατί έσκασα. Βλέπετε, άνοιξε και καμιά πάντα, και τ'ό άνο, τίθετο από αυτό που έγινε. Άπό δικηγόρος προτιμάω να μεταβληθώ σε στρατηγό.

— Ναζαρόνος θάσταν καλλίτερος... σ'άν και μένα.

— Έλα! Γιατί;

— Το θαλάσσιο είναι π'ό εύκολο.

Ο μεγαδούκος του βασιλικού πλώμιου, άπομακροήθε γελώντας για το άστέιο του.

Οι σερβιτόροι, όπιστόσο, παρυσιάζον μεγαλές πιατέλες — λοπώδες — με παγοτά.

Έκείνη τη στιγμή, δ' κ. Σαντονίδη σηκώθηκε από το καθίσμα του.

— Μά δ' κ. Δοάννου, είπες στη γυναίκα σου.

Ο Δοάννου προχώρησε με την κουκούλα τ'ό ντόμινο κατεβασιμένη, ψέγοντας το δειγνόρο του. Οι άντρες γαυροστήσαν με άνογυ το πρόσωπό. Οι γυναίκες, δίγως να βγάζουν την προσωπίδα, κούνησαν λίγο το κεφάλι σε γαυροστή, κι' έστερα, σγεδόν διαταχτικά, έβωσαν ή μια το χέρι στην άλλη.

Το τρούπι τους είταν στη δέξτερη σειρά από τον στίβο. Άντικρο θρόνων, άπάνω σε μιαν κρη έξέδρα με τριπλά σκαλοπάτια όλόγυρα, οι δυο άνοκροατορικοί θρόνοι, άβειοι τώρα, ώρα του φαναγιού.

Άπάνω στα πανάκριβα γαλιά του Ίσπαχάν ο μεγάλος θρόνος του Αύγουστο, σφουρηλατο μάλαμα διαστικό με άροβουρήματα με πολύτιμες πέτρες, από σμάτλο, σεντίρι, φιλίτσι κι' άλάβαστρο. Δίπλα, λίγο μικρότερος, ο θρόνος της Αύγουστας, καμένος με πετριά, μαμάρα, άγία, όσπια και σπαρδόνια.

Άξέια κι' άμπερτα στους δυο θρόνους καθάρι στα πίσω π'ό θρόνο, δυο γαλλικά λοντάκια, που άνόβωναν με κάποιο ιπποσιναίο τις πλώριες γαίτες τους και μουγύριζαν φοβέρτα. Σ' άριστερά των θρόνων φούρνεο κι' ένα γρυσό δέγτρο γεμάτο πουλά άπό άκριβα μέταλλα, που κούρβιζόνταν και κελαιδούσαν. Αύτά όλα, για να θαμπαίνονταν οι βάρβαροι βασιλιάδες-παόροι, γ'άν, καλές, κρλίθδες — ή οι άποσταλιμένοι τους, σ'άν έρχονταν στη Βασιλεύουσα να προσκύνουν με τον Αύτοκράτορα των Ρωμιών.

Άλλά τούτη την ώρα ο Αύτοκράτορας έτρωγον άκόμα κι' έπιαν γ'άλλια σαμιατικά κρασιά, και σιμείνο με τ'ό άνοτερος ά.

— Δέ σ'όλεγα έγω ότι είγαμε καμ'ό; παρατήρησε δ' κ. Σαντονίδη.

Η κ. Σαντονίδη, κάτω απ' τη μικρή τη μάσκα που είχε όριστεί για το γέλια (έτσι που γ' άφήνει το στόμα εύθετο για το φαί) κοιτάζε να μη γάλασι τίποτα από το θέαμα. Γυρολάει με γούστο τα περιέργα και τα θαυμαστά που έβλεπε γύρω-τριγύρω.

— Νά ή Τάδε... κά κάταφραε να γίνει άριστοκράτορας... Και δ' Δείνα... όπέρνος εύνόμος.

Άργισ το γέλια. Κάθε τόσο μερικά ζευγάρια σπικόνονταν να γορψούν. Μά η όρχηστρα δέν έπαυε καθόλου να παίζει. Κι' ό έργαζταν κόσμος, φαναγερτα γ'όρα από γρυσοκίνητα π'όλυτε, λούτατες φορέσεις κάθε λογής, γυναικείες κι' άνορκες, άστροπες, περιλαμπρες μέσα στα πολλά φάτα.

Ντόμινα με τις κομμένες σηκωμένες και με τα μάτια γυαλιόστερα κυκλοφορούσαν άνάμεσα στα τραπεζία λέγοντας κακιές. Η κ. Σαντονίδη τα φοβόταν. Δέν ήταν σίγουρη τί δά μωροσάνα να της πούν, μωροσάνα στον άντρα της. Στο τέλος, άναγκασιμένη, έξασπασε:

— Έμίσει δ' κόσμος καλόγερους, είπες. Για κακό μαζεύτεναι κι' αυτό έδω;

Μά δ' κ. Σαντονίδη, δέν π'ό σέζε, γιατί άπάνω τους σε κάπνο που είχε σταθεί από πάνω του, περιόδετας.

— Έβγαλε τη μάσκα μου γ'ατί έσκασα. Βλέπετε, άνοιξε και καμιά πάντα, και τ'ό άνο, τίθετο από αυτό που έγινε. Άπό δικηγόρος προτιμάω να μεταβληθώ σε στρατηγό.

— Ναζαρόνος θάσταν καλλίτερος... σ'άν και μένα.

— Έλα! Γιατί;

— Το θαλάσσιο είναι π'ό εύκολο.

Ο μεγαδούκος του βασιλικού πλώμιου, άπομακροήθε γελώντας για το άστέιο του.

Οι σερβιτόροι, όπιστόσο, παρυσιάζον μεγαλές πιατέλες — λοπώδες — με παγοτά.

Έκείνη τη στιγμή, δ' κ. Σαντονίδη σηκώθηκε από το καθίσμα του.

— Μά δ' κ. Δοάννου, είπες στη γυναίκα σου.

Ο Δοάννου προχώρησε με την κουκούλα τ'ό ντόμινο κατεβασιμένη, ψέγοντας το δειγνόρο του. Οι άντρες γαυροστήσαν με άνογυ το πρόσωπό. Οι γυναίκες, δίγως να βγάζουν την προσωπίδα, κούνησαν λίγο το κεφάλι σε γαυροστή, κι' έστερα, σγεδόν διαταχτικά, έβωσαν ή μια το χέρι στην άλλη.

Το τρούπι τους είταν στη δέξτερη σειρά από τον στίβο. Άντικρο θρόνων, άπάνω σε μιαν κρη έξέδρα με τριπλά σκαλοπάτια όλόγυρα, οι δυο άνοκροατορικοί θρόνοι, άβειοι τώρα, ώρα του φαναγιού.

Άπάνω στα πανάκριβα γαλιά του Ίσπαχάν ο μεγάλος θρόνος του Αύγουστο, σφουρηλατο μάλαμα διαστικό με άροβουρήματα με πολύτιμες πέτρες, από σμάτλο, σεντίρι, φιλίτσι κι' άλάβαστρο. Δίπλα, λίγο μικρότερος, ο θρόνος της Αύγουστας, καμένος με πετριά, μαμάρα, άγία, όσπια και σπαρδόνια.

Άξέια κι' άμπερτα στους δυο θρόνους καθάρι στα πίσω π'ό θρόνο, δυο γαλλικά λοντάκια, που άνόβωναν με κάποιο ιπποσιναίο τις πλώριες γαίτες τους και μουγύριζαν φοβέρτα. Σ' άριστερά των θρόνων φούρνεο κι' ένα γρυσό δέγτρο γεμάτο πουλά άπό άκριβα μέταλλα, που κούρβιζόνταν και κελαιδούσαν. Αύτά όλα, για να θαμπαίνονταν οι βάρβαροι βασιλιάδες-παόροι, γ'άν, καλές, κρλίθδες — ή οι άποσταλιμένοι τους, σ'άν έρχονταν στη Βασιλεύουσα να προσκύνουν με τον Αύτοκράτορα των Ρωμιών.

Άλλά τούτη την ώρα ο Αύτοκράτορας έτρωγον άκόμα κι' έπιαν γ'άλλια σαμιατικά κρασιά, και σιμείνο με τ'ό άνοτερος ά.

— Δέ σ'όλεγα έγω ότι είγαμε καμ'ό; παρατήρησε δ' κ. Σαντονίδη.

Η κ. Σαντονίδη, κάτω απ' τη μικρή τη μάσκα που είχε όριστεί για το γέλια (έτσι που γ' άφήνει το στόμα εύθετο για το φαί) κοιτάζε να μη γάλασι τίποτα από το θέαμα. Γυρολάει με γούστο τα περιέργα και τα θαυμαστά που έβλεπε γύρω-τριγύρω.

— Νά ή Τάδε... κά κάταφραε να γίνει άριστοκράτορας... Και δ' Δείνα... όπέρνος εύνόμος.

Άργισ το γέλια. Κάθε τόσο μερικά ζευγάρια σπικόνονταν να γορψούν. Μά η όρχηστρα δέν έπαυε καθόλου να παίζει. Κι' ό έργαζταν κόσμος, φαναγερτα γ'όρα από γρυσοκίνητα π'όλυτε, λούτατες φορέσεις κάθε λογής, γυναικείες κι' άνορκες, άστροπες, περιλαμπρες μέσα στα πολλά φάτα.

Ντόμινα με τις κομμένες σηκωμένες και με τα μάτια γυαλιόστερα κυκλοφορούσαν άνάμεσα στα τραπεζία λέγοντας κακιές. Η κ. Σαντονίδη τα φοβόταν. Δέν ήταν σίγουρη τί δά μωροσάνα να της πούν, μωροσάνα στον άντρα της. Στο τέλος, άναγκασιμένη, έξασπασε:

— Έμίσει δ' κόσμος καλόγερους, είπες. Για κακό μαζεύτεναι κι' αυτό έδω;

Ι. ΣΒΟΡΔΩΝΟΣ

— Περσίφιμο, έκανε αυτός.

Κι' έστερα ξαφνικά:

— Δεν πιστεύω νύξεις αντίρρηση να πάμε με τον Δοάννου στο γέλια;

— Τόν κ. Δοάννου; Γιατί;

— Δά συνοδεία με κούρια.

— Ά, δά συνοδεία; Καμιά κόκκα; Αύτός όλο με κάτι τέτοιες πάει. Δέ σε καταλαβαίνω. Σ' άρέσει να δούν τη γυναίκα σου στη συντροφιά μιας τέτοιας γυναίκας;... Π'ός το φαναγιότικες αυτό;

— Μά, παιδάκι μου, έκανε τάχα στενογυρημένος ο Σαντονίδη. Στο έπινα κούριας ότι δά πάμε.

— Και δέ θα με ρωτώσεις διπλάη πράτα;

— Φαναγιότικα, ότι δέ θάχαις αντίρρηση.

— Μά πάρες το τηλέφωνο και να τού πεις ότι λυπόσασα...

— Με βάζεις σε δύσκολη θέση, με Άβιαροφ. Άς φροντίξες. Έγώ δέν παρουσιάζομαι στον κόσμο, τον π'ό άης της Άθήνας με κόκκατες. Δέν είσαι σ'ά καλά σου μου φαίνεται.

Κι' έκανε να φύγει από το δωμάτιο, σκαμνημένη, έτοιμη να κλώθει. Τότε ήρθε στο μυαλό του κ. Σαντονίδη το μόνο άπ'άνατογο έπισημιακό.

— Στάσου, γρυσή μου, άφοδ θά φορέσει μάσκα; Π'όδες θά σε δει.

— Π'όδες; έγω θά βγάλω τη μάσκα μου.

Η συζήτηση βώσιτες άκοχτεί όζα, όσο να πειστεί ή κ. Σαντονίδη.

Στο άνοματεξέδ ο δικηγόρος γίνονταν στρατηγός, βυζαντινός στρατηγός. Και μόλις Βεβασιώθηκε ότι ή γυναίκα του άπογύρησε, έπιπασε το τηλέφωνο και συννευόηθηκε με τον πελάτη και φίλο του, τον κ. Δοάννου.

— Έπιπασε γύρισε στη γυναίκα του για να τού κοιμώσει τη γρυσή πόρνη που βαστούσε στον

Μά δ' κ. Σαντονίδη, δέν π'ό σέζε, γιατί άπάνω τους σε κάπνο που είχε σταθεί από πάνω του, περιόδετας.

— Έβγαλε τη μάσκα μου γ'ατί έσκασα. Βλέπετε, άνοιξε και καμιά πάντα, και τ'ό άνο, τίθετο από αυτό που έγινε. Άπό δικηγόρος προτιμάω να μεταβληθώ σε στρατηγό.

— Ναζαρόνος θάσταν καλλίτερος... σ'άν και μένα.

— Έλα! Γιατί;

— Το θαλάσσιο είναι π'ό εύκολο.

Ο μεγαδούκος του βασιλικού πλώμιου, άπομακροήθε γελώντας για το άστέιο του.

Οι σερβιτόροι, όπιστόσο, παρυσιάζον μεγαλές πιατέλες — λοπώδες — με παγοτά.

Έκείνη τη στιγμή, δ' κ. Σαντονίδη σηκώθηκε από το καθίσμα του.

— Μά δ' κ. Δοάννου, είπες στη γυναίκα σου.

Ο Δοάννου προχώρησε με την κουκούλα τ'ό ντόμινο κατεβασιμένη, ψέγοντας το δειγνόρο του. Οι άντρες γαυροστήσαν με άνογυ το πρόσωπό. Οι γυναίκες, δίγως να βγάζουν την προσωπίδα, κούνησαν λίγο το κεφάλι σε γαυροστή, κι' έστερα, σγεδόν διαταχτικά, έβωσαν ή μια το χέρι στην άλλη.

Το τρούπι τους είταν στη δέξτερη σειρά από τον στίβο. Άντικρο θρόνων, άπάνω σε μιαν κρη έξέδρα με τριπλά σκαλοπάτια όλόγυρα, οι δυο άνοκροατορικοί θρόνοι, άβειοι τώρα, ώρα του φαναγιού.

Άπάνω στα πανάκριβα γαλιά του Ίσπαχάν ο μεγάλος θρόνος του Αύγουστο, σφουρηλατο μάλαμα διαστικό με άροβουρήματα με πολύτιμες πέτρες, από σμάτλο, σεντίρι, φιλίτσι κι' άλάβαστρο. Δίπλα, λίγο μικρότερος, ο θρόνος της Αύγουστας, καμένος με πετριά, μαμάρα, άγία, όσπια και σπαρδόνια.

Άξέια κι' άμπερτα στους δυο θρόνους καθάρι στα πίσω π'ό θρόνο, δυο γαλλικά λοντάκια, που άνόβωναν με κάποιο ιπποσιναίο τις πλώριες γαίτες τους και μουγύριζαν φοβέρτα. Σ' άριστερά των θρόνων φούρνεο κι' ένα γρυσό δέγτρο γεμάτο πουλά άπό άκριβα μέταλλα, που κούρβιζόνταν και κελαιδούσαν. Αύτά όλα, για να θαμπαίνονταν οι βάρβαροι βασιλιάδες-παόροι, γ'άν, καλές, κρλίθδες — ή οι άποσταλιμένοι τους, σ'άν έρχονταν στη Βασιλεύουσα να προσκύνουν με τον Αύτοκράτορα των Ρωμιών.

Άλλά τούτη την ώρα ο Αύτοκράτορας έτρωγον άκόμα κι' έπιαν γ'άλλια σαμιατικά κρασιά, και σιμείνο με τ'ό άνοτερος ά.

— Δέ σ'όλεγα έγω ότι είγαμε καμ'ό; παρατήρησε δ' κ. Σαντονίδη.

Η κ. Σαντονίδη, κάτω απ' τη μικρή τη μάσκα που είχε όριστεί για το γέλια (έτσι που γ' άφήνει το στόμα εύθετο για το φαί) κοιτάζε να μη γάλασι τίποτα από το θέαμα. Γυρολάει με γούστο τα περιέργα και τα θαυμαστά που έβλεπε γύρω-τριγύρω.

— Νά ή Τάδε... κά κάταφραε να γίνει άριστοκράτορας... Και δ' Δείνα... όπέρνος εύνόμος.

Άργισ το γέλια. Κάθε τόσο μερικά ζευγάρια σπικόνονταν να γορψούν. Μά η όρχηστρα δέν έπαυε καθόλου να παίζει. Κι' ό έργαζταν κόσμος, φαναγερτα γ'όρα από γρυσοκίνητα π'όλυτε, λούτατες φορέσεις κάθε λογής, γυναικείες κι' άνορκες, άστροπες, περιλαμπρες μέσα στα πολλά φάτα.

Ντόμινα με τις κομμένες σηκωμένες και με τα μάτια γυαλιόστερα κυκλοφορούσαν άνάμεσα στα τραπεζία λέγοντας κακιές. Η κ. Σαντονίδη τα φοβόταν. Δέν ήταν σίγουρη τί δά μωροσάνα να της πούν, μωροσάνα στον άντρα της. Στο τέλος, άναγκασιμένη, έξασπασε:

— Έμίσει δ' κόσμος καλόγερους, είπες. Για κακό μαζεύτεναι κι' αυτό έδω;

Κάθε τόσο άδειάζε δ' στίβος κ'ό γορό. Παρουσιάζοταν τότε κάποιο άνομ'όρος, ήμιο, σαλτιμπάγκο, χορευτικός παλαίστης.

Στο τρούπι των Σαντονίδη, του Δοάννου και της Ελένης εκκίνησε ή κάποια ψυγροτή της άγής άνάμεσα στις δυο γυναίκες, είχε θβύσει ταγία. Είτε γιατί είταν ή κ. Σαντονίδη κατά βάθος άνοχά καρδιά κι' έπιτογία χαρακτηρισ, είτε γιατί ή Ελένη Μινούλα βρήκε αρκετά έξυπνη, αρκετά καλογεννημένη κι' αρκετά έσπεσιμένη, για να μην προσβάλλεται εύκολα από άνοθρώπου που τους θεωρούσε και τώρα και πάντα κατώτερούς της. Έσβησε ή ψυγροτή μονομιάς. Σ' αυτό μωροί να βώσιτες και το κρασί. Μια εύγρηστη άτιμ'όσφαρα άπλη και πολύ φιλική — σ'άν από γρυσά φιλία — τους έβωρε άνορκα. Κι' έσο περιόδετας ή άνορκα, άύτός ο φίλος, σ'εγδόν στένεις και δύο άπ'άνα φιλικά δεσμιά άπ'άνα, άπ'άνα κι' ένωσε το ένα τραπεζί με το άλλο, έζωνε την αίθουσα όλόκληρη.

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΟ ΕΡΧΟΜΕΝΟ)
(Εικονογράφηση του κ. Ι. ΣΒΟΡΔΩΝΟΥ)

ΣΟΦΙΑ ΑΝΤΡΕΪ ΒΝΑ ΤΟΛΣΤΟΗ

ΜΕΤΑΦΡ. ΤΗΣ κ. ΕΛΛΗΣ ΑΛΕΞΙΟΥ (ΔΑΣΚΑΛΑΚΗ)

ΤΟΥ ΜΑΞΙΜ ΓΚΟΡΚΥ

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟ)

Το ξαναασπασμένο παραμύθι της πλώρας του Άδωνι δέν θά γάλασι τίποτα, π'ό άνο, τίθετο από αυτό που έγινε. Άπό δικηγόρος προτιμάω να μεταβληθώ σε στρατηγό.

— Ναζαρόνος θάσταν καλλίτερος... σ'άν και μένα.

— Έλα! Γιατί;

— Το θαλάσσιο είναι π'ό εύκολο.

Ο μεγαδούκος του βασιλικού πλώμιου, άπομακροήθε γελώντας για το άστέιο του.

Οι σερβιτόροι, όπιστόσο, παρυσιάζον μεγαλές πιατέλες — λοπώδες — με παγοτά.

Έκείνη τη στιγμή, δ' κ. Σαντονίδη σηκώθηκε από το καθίσμα του.

— Μά δ' κ. Δοάννου, είπες στη γυναίκα σου.

Ο Δοάννου προχώρησε με την κουκούλα τ'ό ντόμινο κατεβασιμένη, ψέγοντας το δειγνόρο του. Οι άντρες γαυροστήσαν με άνογυ το πρόσωπό. Οι γυναίκες, δίγως να βγάζουν την προσωπίδα, κούνησαν λίγο το κεφάλι σε γαυροστή, κι' έστερα, σγεδόν διαταχτικά, έβωσαν ή μια το χέρι στην άλλη.

Το τρούπι τους είταν στη δέξτερη σειρά από τον στίβο. Άντικρο θρόνων, άπάνω σε μιαν κρη έξέδρα με τριπλά σκαλοπάτια όλόγυρα, οι δυο άνοκροατορικοί θρόνοι, άβειοι τώρα, ώρα του φαναγιού.

Άπάνω στα πανάκριβα γαλιά του Ίσπαχάν ο μεγάλος θρόνος του Αύγουστο, σφουρηλατο μάλαμα διαστικό με άροβουρήματα με πολύτιμες πέτρες, από σμάτλο, σεντίρι, φιλίτσι κι' άλάβαστρο. Δίπλα, λίγο μικρότερος, ο θρόνος της Αύγουστας, καμένος με πετριά, μαμάρα, άγία, όσπια και σπαρδόνια.

Άξέια κι' άμπερτα στους δυο θρόνους καθάρι στα πίσω π'ό θρόνο, δυο γαλλικά λοντάκια, που άνόβωναν με κάποιο ιπποσιναίο τις πλώριες γαίτες τους και μουγύριζαν φοβέρτα. Σ' άριστερά των θρόνων φούρνεο κι' ένα γρυσό δέγτρο γεμάτο πουλά άπό άκριβα μέταλλα, που κούρβιζόνταν και κελαιδούσαν. Αύτά όλα, για να θαμπαίνονταν οι βάρβαροι βασιλιάδες-παόροι, γ'άν, καλές, κρλίθδες — ή οι άποσταλιμένοι τους, σ'άν έρχονταν στη Βασιλεύουσα να προσκύνουν με τον Αύτοκράτορα των Ρωμιών.

Άλλά τούτη την ώρα ο Αύτοκράτορας έτρωγον άκόμα κι' έπιαν γ'άλλια σαμιατικά κρασιά, και σιμείνο με τ'ό άνοτερος ά.

— Δέ σ'όλεγα έγω ότι είγαμε καμ'ό; παρατήρησε δ' κ. Σαντονίδη.

Η κ. Σαντονίδη, κάτω απ' τη μικρή τη μάσκα που είχε όριστεί για το γέλια (έτσι που γ' άφήνει το στόμα εύθετο για το φαί) κοιτάζε να μη γάλασι τίποτα από το θέαμα. Γυρολάει με γούστο τα περιέργα και τα θαυμαστά που έβλεπε γύρω-τριγύρω.

— Νά ή Τάδε... κά κάταφραε να γίνει άριστοκράτορας... Και δ' Δείνα... όπέρνος εύνόμος.

Άργισ το γέλια. Κάθε τόσο μερικά ζευγάρια σπικόνονταν να γορψούν. Μά η όρχηστρα δέν έπαυε καθόλου να παίζει. Κι' ό έργαζταν κόσμος, φαναγερτα γ'όρα από γρυσοκίνητα π'όλυτε, λούτατες φορέσεις κάθε λογής, γυναικείες κι' άνορκες, άστροπες, περιλαμπρες μέσα στα πολλά φάτα.

Ντόμινα με τις κομμένες σηκωμένες και με τα μάτια γυαλιόστερα κυκλοφορούσαν άνάμεσα στα τραπεζία λέγοντας κακιές. Η κ. Σαντονίδη τα φοβόταν. Δέν ήταν σίγουρη τί δά μωροσάνα να της πούν, μωροσάνα στον άντρα της. Στο τέλος, άναγκασιμένη, έξασπασε:

— Έμίσει δ' κόσμος καλόγερους, είπες. Για κακό μαζεύτεναι κι' αυτό έδω;

κροβάχτυλο στη ζωή του μεγάλου συγγραφέα.

Τι αυτό

ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΑΥΛΙΕΣ

ΤΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ - ΚΑΙΤΗ ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΗ - ΛΙΛΑ ΛΑΛΑΟΥΝΗ
Α. Β. ΣΠΕΚΝΕΡ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ

του κ. Μ. Δούνια

Η καλλιτεχνική τριάδα Φα-Ραμά και Μπάχ που ακούσα-ραντάου - Βολωνών - Κου-μα είναι διασκευές αούτηρης ρούκλη συμπλήρωσε τόν κύ-κλο συναυλιών που είχε φιε-βιστής με τόν μεθυστικό ήχο ρώσει άποκλειστικά στην έκτε-

Γ. ΑΝΕΜΟΓΙΑΝΝΗ : Μακέτα σκηνικού από το "Ονειρο θερινής νύκτας" του Σαίξπηρ. (Έργο από την έκδοση του στη γκαλερί Στρατηγόπουλου).

λεση όλων τών Τρίο του Μπε-άν τ βρεν. Σημειώνουμε έδω τό γε-γονός, την άναμφισβήτητή επί-τυχία, και άπογοραμίζουμε την έκφραστική ώριμότητα τών έ-κλεκτών μουσικών.

Τό Τρίο 'Αθηνών έχει τόρα-πιά δημιουργήσει και έπισηφα-ρσία μια έποχή στη σταδιοδρο-μία τους. Καί διαλογίζεται κα-νείς; Έπειτ' από την μεγάλη κατάκτηση, τί όπολείπεται να έπιτελέσει, τί προβλήματα πα-ρουσιάζονται στον καλλιτεχνι-κό του όρίζοντα;

Ζωντανή τέχνη σημαίνει κί-νηση, κίνηση προς όλο και νέες κατευθύνσεις, προς νέες κατα-κτήσεις. "Αδράνεια, στασιμότη-τα θά Ισοδυναμώσε με άπο-τελεσματώση. Τό τρίο 'Αθηνών δέν θάπρεπε τόρα να έπανα-σταθεί στις δάφνες του. Είναι άνάγκη να έγκαταλείπει νέα φάση καλλιτεχνικής ζωής, άνα-νεύοντας τό μουσικό του σφύρι-γος, έξετάζοντας με κρι-τικό πνεύμα αισθητικά προ-βλήματα, αναθεωρώντας πα-λιές πεποιθήσεις. "Ένα τίμιο βασάνισμα, μια θαρραλέα άνα-ζήτηση, φέρνει τόν άνησυχο καλλιτέχνη άναγκαστικά σε κάποια έσωτερική σύγκρουση με τόν καλύτερο έαυτό του. "Από την άπορία, την σκέψη, τόν διαλογό και την άρνηση άκόμη ξεπηδούν νέες πιθανότη-τες. Άνοίγονται νέοι όρίζοντες, άναζωογονείται ή Τέχνη.

Είναι γνωστή ή έλλειψη σο-βαρής φιλολογίας γιά την έρ-πα. "Η διαλεχτή άρτίστρια Κα Καίτη Άναστασάκη πέτυχε να παρουσιάσει στη συναυλία της έργα, που ξεφεγγαν από τά φτωχά πλαίσια τών συνθη-σμένων προγραμμάτων. Καί άν τά έργα τού Ρόσι, Χαίνδελ,

Εμφάν, δέν παύουν ώστόσο να άν τ προσωπέδουν πολύτιμη μουσική σκέψη. Έστο και λίγο παραλλαγμένη από άνώτερη βία. Ποίος μπορεί άλλωστε ν' άπαρέσει στους άρτίστες (δ-πώς και στους πιανίστες) τό δικαίωμα να χαρούν κι' αυτόι τόν Bach όσο τους έπιτρέπει ή ρωμαντική φύση τών όργάνων; Τό διπλό κοντσέρτο του Μό-τσαρτ γιά άρπα και δάδουτο παρουσιάζει άναμφιβόλως τό μεγαλύτερο ένδιαφέρον του προγράμματος. Πάνω στο ύπε-ροχο αυτό έργο δοκιμάστηκε άντιπροσωπευτικά ή λεπτή τε-χνή της Κας Άναστασάκη, ή μουσικότητα του φλαουτιστα κ. Ζαργάνη και τό ταλέντο του κ. Γεωργίου, που είχε αναλά-βει τό μέρος της όρχήστρας δυστυχώς σε μια άγάριστη και δυσκίνητη διασκευή γιά πιά-νο. "Η γενική έντύπωση θά ήταν άρτία, άν άκούσαμε ό-λόκληρο τό μοτσάρτειο κον-τσέρτο. Με την παράλειψη από τό πρόγραμμα του πρώ-του μέρους, που είναι άρε-τηρία και βάσις του έργου, στερήθηκαν τό δεύτερο και τό τρίτο την μορφολογική τους ό-πότεση.

Μέσα στη μουσική ζωή κι' ά-νάμεσα στα ταλέντα μας ξεχω-ρίζει ή φωτεινή φυσιογνωμία της Λίλας Λαλαούνη. "Ένας σπάνιος καλλιτεχνικός αούβο-ρητισμός, μια έμφυτη μουσική προδιάθεση καθορίζει πρωτα-ρχικά την Ιδιοσυγκρασία της. "Η μουσική της σκέψη, γεμάτη ένέργεια, δυναμισμός, συναρπά-ζει κι' όταν άκόμη δέν πείθει. "Ένα τέτοιο θείο δώρο άντι-προσωπεύει πολύτιμη παρακα-τοθήκη με διπλή ώστόσο ήθική ύπόσταση: "Η δύναμή της πα-ρουσιάζεται σαν σπάνιο χαρί-σμα, αλλά κρύβει και ύπουλο

Ο ΘΙΑΣΟΣ ΤΟΥ ΘΑΝΤ ΒΙΚ

του κ. Σωκράτη Καραντινού

Τήν περασμένη Τετάρτη στο Βασιλικό Θέατρο έμφανίστηκε τό παλιό άγγλικό θεατρικό άσυκρότημα Old Vic με τό έργο του Σέριτμαν "Οί αντίζηλοι". Δέν νομίζω πως μπορεί να κρί-νει κανείς την τέχνη ενός ξένου καλλιτεχνικού όργανισμού από μια μόνο παράσταση. Καί τό σημείωμα αυτό γράφεται μετά την πρώτη άναφερόμενη παρα-πάνω εμφάνιση.

Ώστόσο, πολλά από τά όλο-φάνερα άγαθά που φέρνει μαζί της μια όργανωμένη και συνε-δητή καλλιτεχνική εκδήλωση μπορεί κανείς να ξεχωρίσει εύθως έξ άρχής.

"Όπως και τό Γκέητ-Θήατερ, που άξέ έπισκέφτηκε πέρυσι, τό Old Vic μάς φέρνει έναν άε-ρα πολιτισμού. Είναι ή χαρά της σύγυρης, Ισορροπημένης και συνεδητής καλλιτεχνικής έκφρασης, που μπορεί να συ-ζήτηση, άν θέλεις, τό χαρα-χτήρα της, μπορείς να αξιολο-γήσεις, άνάλογα με τά αισθη-τικά σου κριτήρια, τό είδος και τό βαθμό της, όμως δέ μπο-

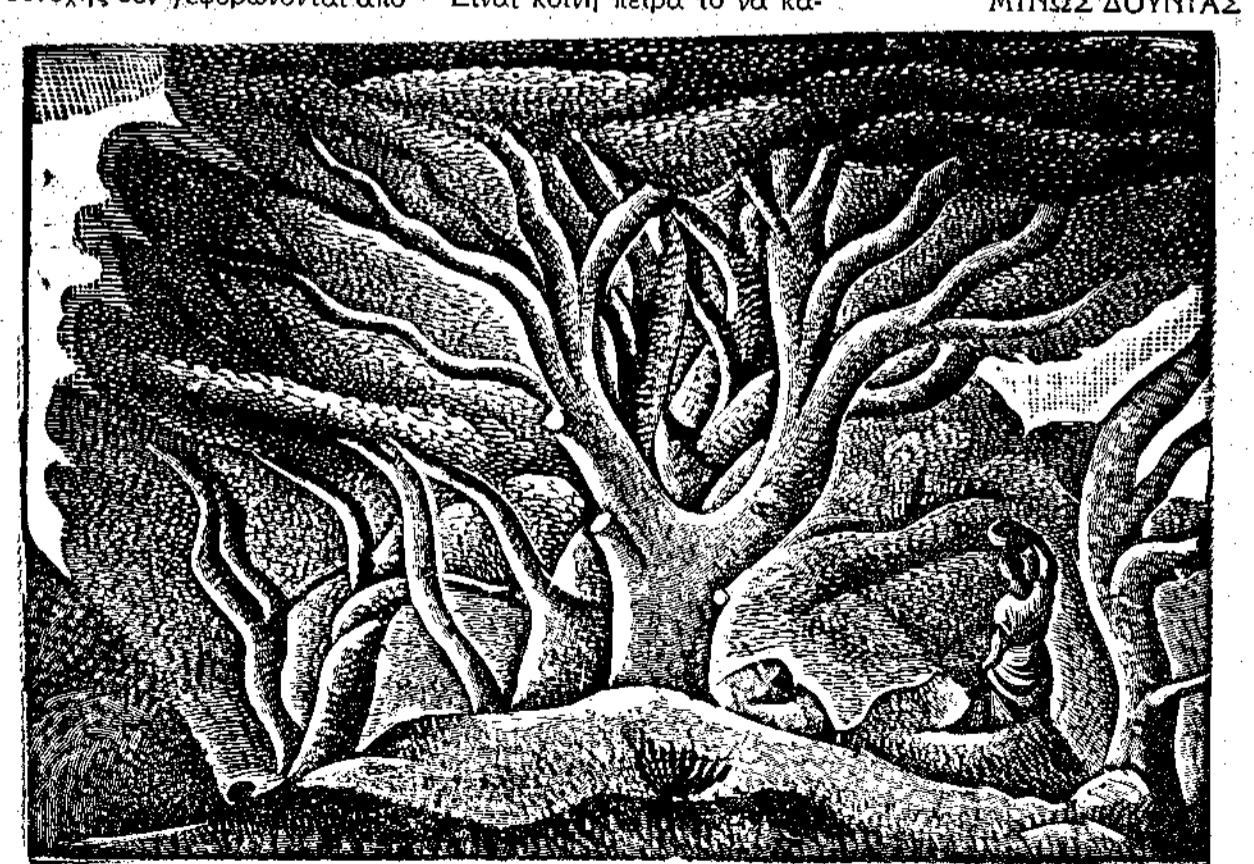
ρίεις να μή γαρεις την άνιση καί τη συνεδίση, με την όποία πραγματοποιείται, που και μά-νο αυτά μπορούν να σου δώ-σουν συγκίνηση. Γιατί βέβαια πρόκειται γιά άνωση, συνείδη-ση και γιά χαραχτήρα που βο-σπεραδεδομένο, αλλά ζωντανό πάντοτε πνεύμα. Κι' αυτό γα-ρίζει την καλλιτεχνική εκδή-λωση, τή σιγουριά και την Ι-σορροπία. Οί ήθοποιοί του Old Vic έχουνε - παράξενο γιά τους, φυσικότατο (άσφαλώς) γιά κείνους - τεχνική του λό-γου, της κίνησης, του κοστου-μιού, της μάσκας και μια-μιά και καθορισμένη - άποψη γιά τό τί είναι θέατρο και όλοι, με την εύθύνη του σκηνοθέτη έρ-γάζονται γιά να πραγματο-ποιήσουν την έκφρασή τους ά-νάλογα μ' αυτή.

"Έτσι από την πρώτη παρά-σταση διασθένθηκα τά πρά-γματα, κι' έλπίζω να μην έπισα-ξώ. Οί παραστάσεις που άκοι-λουθούν θ' άποτελέσουν κρι-τήριο πιά σύγυρο.

Κίνδυνο. Κ' έτσι ό πειρασμός της εύκολίας παρασύρει την Λίλα Λαλαούνη συχνά σ' ένα άβυσσώδες αστόγαστο παιζί-μο, όπως αυτό που ύπαγορεύει από στιγμιαιές διαθέσεις. Κι' άν ή έμπνευση πηγάζει από μια άναλαμπή του ταλέντου, από μια έντυνισμένη σύμπτη-ση άρμονικών ψυχολογικών συνθηκών, ξεσπούν τόντε κάτι ύπέροχες έκτελέσεις, ό-πως οί άειμηντες έρμηνείες με-ρικών από τά έργα του Schu-berth. Ζήσαμε σ' αυτά όλη την άμεγαλόστη λουλουδένια χά-ρη τους. "Αρκεί ώστόσο μια παροδική νευρική γιά να χατακάσει ένα έργο σαν τις Παραλλαγές του Χένδελ, στην άρχή του προγράμματος. "Απε-ριποίητη στο σύνολο και ή Σο-νάτα op. 81 του Μπετόβεν. "Ε-λειπε ό φανατισμός γιά την λεπτομέρεια στη μελέτη του έργου. Ρυθμικές άτέλειες, γά-σματα, έλλειψη μορφολογικής συνοχής δέν γεφυρώνονται από

στιγμιαία έμπνευση, άν τέτοια ζίζάνια δέν έχουν ξεριζωθεί με έντονη, συστηματική δου-λειά. "Από τό ταλέντο μιας Λίλας Λαλαούνη άπαιτεί κανείς πολ-λά, κι' αυτός είναι ό λόγος που δέν μάς Ικανοποιεί τό «καλό» μόνο, αλλά ζητούμε τό «καλύ-τερο», τό τέλειο. "Ότι έγινε με να κάνουμε με μια πιανίστα και μεγάλης Ικανότητας, άπο-δεικνύεται με την έριμνεία τών Παραλλαγών του Μπραχμς πά-νω σ' ένα θέμα του Παγκανίνι. Τμήματα από τό κολοσσιαίο πνευματικών και τεχνικών δια-στάσεων έργο παρουσιάζηκα-ν από την νεαρή καλλιτέχνη-δα με άπαράμιλλη έκφραστική ένταση. "Αλλά στο σύνολο του τό ογκώδες αυτό έργο δέν ται-ριάζει στην ευαίσθητη, λεπτό-τατη γυναικεία Ιδιοσυγκρασία μιας Λίλας Λαλαούνη.

Είναι κοινή πείρα τό να κα-

Δ. ΓΑΛΑΝΗ : Τοπίο (έξωγραφία). Βλέπε σχετική συνέντευξη στη σελίδα 13.

ΠΟΛΩΝΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΓΙΑΝ ΚΟΧΑΝΟΦΣΚΗ

του κ. Γιαννη Α. Θωροπούλου

Προσάφησε από προηγούμενο άρρο να κούσει μια περιληπτι-κή επισκόπηση της πολωνικής λογοτεχνίας από τις πρώτες της άφες μέχρι κριτική τών θεωρει-ών άπό τόν αιώνα και ή επίδραση του έξακολουθεί να φωτίζει και τους κατοπινούς του γρόνους.

1. «Σουίποτκά» (οί φωτιές τ' "Αη Γιαννιού). Δώδεκα λαγαρι-στές ρομάντιες γραμμένες στη λαϊκή γλώσσα του πολωνικού γωριού, που μάς δίνουν άνάγλυ-ψη, όλοζώντανη τη σκηνή του έ-θιμου αυτού που κι' έμεις άκόμη και τόρα έγινε. Μία είδυλαϊκή έθνομιογραφία γραμμένη μ' έσο-ρη τέχνη. Γύρω από τη μεγάλη φωτιά στην άνοιχτή πλατεία, έ-χει συγκεντρωθεί ό πολύρρωμος κόσμος του γωριού: τά όργανα σκορπούν τις γαρπές νότες τους στους θεατές, που κάθονται γύ-ρω στή φωτιά. Δώ-δεκα κοπέλλες πίνουν τό γορό. "Η κορφοβία παίρνει την πρώτη ραμκόβια, ύστερα ή δεύτερη άνοίγει πρώτη και παίρνει ή δεύτερη ραμκόβια κι' έτσι μέχρι τό τέλος τραγουδούν διαδοχικά όλες οί κοπέλλες του γορού. "Ο-τι μπιβιό δημοτικών τραγουδιών έχει μπιμωθεί, δέν ύπάρχει άμφι-βολία. Μά επίτηδες τό κάνει αύ-τό, γιά ν' άναγκάσει τόν άνα-γνωστή να προσέξει την άζία και την όμορφιά του δημοτικού τραγουδιού και τών χωριστικών έθιμων.

2. «Ψαλτήρι». Υπήρχε μέχρι τότε μια φτωχή άτεγνη πολωνι-κή μετάφραση της Γραφής. Τού Κοχανόφσκη ή μετάφραση είναι τόσο άριστοτεχνική, τόσο πιστά και ποιητικά άποδίδει τό πρωτό-τυπο, ώστε θεωρείται ή καλύτε-ρη και ποιητικότερη μετάφραση της Βίβλου σ' όλο τόν κόσμο.

3. «Ευτράπελα».

4. «Ομόνοια».

5. «Ο κατακλυσιμός».

6. «Σουζάνα».

Τά δύο τελευταία είναι δι-δακτικά στοιχουργήματα έμ-πνευσμένα από τη Βίβλο, μά γραμμένα με τό μεταρρομυστι-κό πνεύμα της έποχής.

7. «Όδη στον Τετσόνσκη», έπι-κόσ έπιτάφιος.

8. «Σάτυρος ή ό Άγριάνθρω-πος».

Μία έξειψη και πολύ ώ-νομνη σάτυρα άλληγορική: "Ο εύλοκόπος βίσιος στο πυκνό δά-σος τόν κρυμμένο άστύρο και τόν διώνη. Μή μπροστάς ό άστύρος να κρυφτεί άλλο φεύ-γει και παρουσιάζεται στη βα-σιλική αούλη. Εύλοκόπος είναι ή έρευνητική όση και άπληστη και μοχητική νέα γενιά, που ά-νακαλύπτει την άρχαία μυθολο-γία - τά παλαιά χωριάτικα ή-θη - και την άξιοποιεί μ' έπι-σημότητα.

9. «Οί Νεράδες», όπου προσ-παθεί να έναρμονίσει τούς δύο παρωγόντες, που, κατά τη γνώ-μη του, διαίωρόφωσαν τό νεύ-ρο πολιτισμό, τό γροιστιανισμό και τό έλληνικό κλασσικό πνεύ-μα, που τό άντιπροσωπεύει στην Άναγέννηση ό Ουμανισμός.

10. «Νιάτος». Είναι τό έργο που κι' ό ίδιος άγατούσε πολύ. Πε-ριγράφει τη ζωή μεταξύ φίλων, με μπιβιό πασιένια από άρχαι-ούς Έλληνες λογοτέχνες.

11. «Τραγοούδια έρωτικά πα-τριωτικά κι' άλλα λυρικά, που ή κριτική τους έχει δώσει λαο-πρή θέση ανάμεσα σ' άριστοτε-χνήματα της πολωνικής λογοτε-χνίας».

12. «Τό διώξιμο τών έλλήνων πρέσβων». Έξαιρετικό ένδοξα-φών θα έγινε μια είδική μελέτη γιά την έλληνική επίδραση στην πολωνική διαμόρφωση. Οί Πολωνοί διανοούμενοι δέ βρισκόνται στο άλλο έθνη κοντά στον έλληني-κό κόσμο. Δέν έννοα, φυσικά, μόνο τη γεωγραφική άπόσταση, που μάς χωρίζει, αλλά, κυρίως, τό πνευματικό πλησίασμα και περι-ρισσότερο, τόν τρόπο της γνω-ριμίας τους με την 'Ελλάδα. "Η όλλη Εβρώπη έγγλωσσε την 'Ελ-λάδα και τούς 'Ελληνες άμείω-τερα. "Ιταλοί, "Ισπανοί, Γάλλοι και "Αγγλοι ήρθαν στην πατρί-δα μας άλλους σαν προσκλητές σαν γείτονες και φίλοι, κι' άλλο-τε σαν κατακτητές. Οί Πολωνοί μόνο έμμεσα γνώρισαν την 'Ελ-λάδα. Οί Λατινοί τούς μίλησαν άπό τόν έθνη Ιδιοπτερό του γροιστιανισμού και τού άνέθεσε δι-αφορές διωδωμιατικές άποστο-λές. "Έτσι, δά μπορούσε ό Κοχα-νόφσκη να βράσει σαν πολιτι-κός. Μά προτίμησε την πιο γα-λήνια ζωή τού διανοούμενου μά-σα στη γλυκιά άτμόσφαιρα της οικογενειακής του ζωής. Την έ-ποχη έκείνη τά μοχητικά κινή-ματα της θρησκευτικής Μεταρ-ρώμησης, που είχαν άναστατώ-σει την Εβρώπη, είχαν άξιοποιή-σει, ή καλύτερα, έκάναν ν' άνα-γνωριωθεί ή άξία τών έθνικών γλωσσών. "Έτσι ό Κοχανόφσκη έμπρασμαμένος από τό πνεύμα αύ-τό της Μεταρρώμησης, τις έπι-τυχίες του Ρέι στην πολωνική ποίηση και την καταπληκτική έντύπωση που έκανε και τό έ-κός του στοιχουργημα, που έμ-στειλε από τό Παρίσι, άρχίζεις, όργανικά πιά, να γράφεις πολωνι-κά. "Αλλά, παράλληλα, ή πολύ-χρονη κι' άδάκνη άνατροφή του με τις κλασσικές σπουδές δέν τόν άφηνε να λησμονήσει και ν' άπαρηθεί τη λατινική γλώ-σσα, που έξ έλλω, τη χειρίζεται μ' ευγένεια μεγάλη. "Έτσι: βρι-σκόμε στον Κοχανόφσκη τό-φω-νομεικά τούλάχιστον - άντινο-μικό φαινόμενο. Δοξολογική έ-ξέμηση της εθνικής γλώσσας και παράλληλη χρησιμοποίηση της λατινικής σε λογοτεχνικές συνθέσεις του.

Λατινικά έγράμει: 1. «Ελεγείων Βιβλία IV», με έν-τονη επίδραση τών λατινών έ-λεγειακών. Τά δύο πρώτα βι-βλία τ' άφιερώνει στην άγάπη της Λυδίας, τό τρίτο στην Πασι-φίλη, τό τέταρτο, έπιστολικού τύπου, είναι φιλοσοφικό μ' έπι-δραση από τό "Περί φύσεως τών Θέων».

2. «Φορικήνια ή Έπιγράμμα-τα». Σ' αυτή του τη συλλογή έ-γει περιέχονται 123 έπιγράμμα-τα μ' έπίδραση περισσότερο έλ-ληνική, άπ' τ' άνακρέοντεια και την «έλληνική άνθολογία».

3. «Λυρικά», 12 άδες. "Έργα άκόμη ένα «Επιπί-κειον», ένα «Επιθολόμιον», και μερικά άλλα μικρότερα άξια.

Στά πολωνικά του παρουσιάζε-ται άνώτερος, πρωτοτυπώτερος, περισσότερο ψυχόρμητος. "Όσο καλά κι' άν έξερει μια ζένη γλώσσα, δέν μπορείς να έκφρά-σεις μ' αούτην τόσο πηγάα, αού-δωρμητα τόν ψυχικό σου κόσμο, όσο με τη μητρική σου γλώσσα.

"Αν δέν είχε ζήσει τότε ό Κοχα-νόφσκη να δειχτεί της θρησκευ-τικής Μεταρρώμησης και τού Ουμανισμού την επίδραση και έγγραφε μόνο λατινικά δέν θά εί-χε ή Πολωνία κερδίσει παρά έ-να μέτρο ποιητή μέσα στους τόσους άλλους συγγρόνους του και προγενέστερους του.

1. «Σουίποτκά» (οί φωτιές τ' "Αη Γιαννιού). Δώδεκα λαγαρι-στές ρομάντιες γραμμένες στη λαϊκή γλώσσα του πολωνικού γωριού, που μάς δίνουν άνάγλυ-ψη, όλοζώντανη τη σκηνή του έ-θιμου αυτού που κι' έμεις άκόμη και τόρα έγινε. Μία είδυλαϊκή έθνομιογραφία γραμμένη μ' έσο-ρη τέχνη. Γύρω από τη μεγάλη φωτιά στην άνοιχτή πλατεία, έ-χει συγκεντρωθεί ό πολύρρωμος κόσμος του γωριού: τά όργανα σκορπούν τις γαρπές νότες τους στους θεατές, που κάθονται γύ-ρω στή φωτιά. Δώ-δεκα κοπέλλες πίνουν τό γορό. "Η κορφοβία παίρνει την πρώτη ραμκόβια, ύστερα ή δεύτερη άνοίγει πρώτη και παίρνει ή δεύτερη ραμκόβια κι' έτσι μέχρι τό τέλος τραγουδούν διαδοχικά όλες οί κοπέλλες του γορού. "Ο-τι μπιβιό δημοτικών τραγουδιών έχει μπιμωθεί, δέν ύπάρχει άμφι-βολία. Μά επίτηδες τό κάνει αύ-τό, γιά ν' άναγκάσει τόν άνα-γνωστή να προσέξει την άζία και την όμορφιά του δημοτικού τραγουδιού και τών χωριστικών έθιμων.

2. «Ψαλτήρι». Υπήρχε μέχρι τότε μια φτωχή άτεγνη πολωνι-κή μετάφραση της Γραφής. Τού Κοχανόφσκη ή μετάφραση είναι τόσο άριστοτεχνική, τόσο πιστά και ποιητικά άποδίδει τό πρωτό-τυπο, ώστε θεωρείται ή καλύτε-ρη και ποιητικότερη μετάφραση της Βίβλου σ' όλο τόν κόσμο.

3. «Ευτράπελα».

4. «Ομόνοια».

5. «Ο κατακλυσιμός».

6. «Σουζάνα».

Τά δύο τελευταία είναι δι-δακτικά στοιχουργήματα έμ-πνευσμένα από τη Βίβλο, μά γραμμένα με τό μεταρρομυστι-κό πνεύμα της έποχής.

7. «Όδη στον Τετσόνσκη», έπι-κόσ έπιτάφιος.

8. «Σάτυρος ή ό Άγριάνθρω-πος».

Μία έξειψη και πολύ ώ-νομνη σάτυρα άλληγορική: "Ο εύλοκόπος βίσιος στο πυκνό δά-σος τόν κρυμμένο άστύρο και τόν διώνη. Μή μπροστάς ό άστύρος να κρυφτεί άλλο φεύ-γει και παρουσιάζεται στη βα-σιλική αούλη. Εύλοκόπος είναι ή έρευνητική όση και άπληστη και μοχητική νέα γενιά, που ά-νακαλύπτει την άρχαία μυθολο-γία - τά παλαιά χωριάτικα ή-θη - και την άξιοποιεί μ' έπι-σημότητα.

9. «Οί Νεράδες», όπου προσ-παθεί να έναρμονίσει τούς δύο παρωγόντες, που, κατά τη γνώ-μη του, διαίωρόφωσαν τό νεύ-ρο πολιτισμό, τό γροιστιανισμό και τό έλληνικό κλασσικό πνεύ-μα, που τό άντιπροσωπεύει στην Άναγέννηση ό Ουμανισμός.

10. «Νιάτος». Είναι τό έργο που κι' ό ίδιος άγατούσε πολύ. Πε-ριγράφει τη ζωή μεταξύ φίλων, με μπιβιό πασιένια από άρχαι-ούς Έλληνες λογοτέχνες.

11. «Τραγοούδια έρωτικά πα-τριωτικά κι' άλλα λυρικά, που ή κριτική τους έχει δώσει λαο-πρή θέση ανάμεσα σ' άριστοτε-χνήματα της πολωνικής λογοτε-χνίας».

12. «Τό διώξιμο τών έλλήνων πρέσβων». Έξαιρετικό ένδοξα-φών θα έγινε μια είδική μελέτη γιά την έλληνική επίδραση στην πολωνική διαμόρφωση. Οί Πολωνοί διανοούμενοι δέ βρισκόνται στο άλλο έθνη κοντά στον έλλη-νικό κόσμο. Δέν έννοα, φυσικά, μόνο τη γεωγραφική άπόσταση, που μάς χωρίζει, αλλά, κυρίως, τό πνευματικό πλησίασμα και περι-ρισσότερο, τόν τρόπο της γνω-ριμίας τους με την 'Ελλάδα. "Η όλλη Εβρώπη έγγλωσσε την 'Ελ-λάδα και τούς 'Ελληνες άμείω-τερα. "Ιταλοί, "Ισπανοί, Γάλλοι και "Αγγλοι ήρθαν στην πατρί-δα μας άλλους σαν προσκλητές σαν γείτονες και φίλοι, κι' άλλο-τε σαν κατακτητές. Οί Πολωνοί μόνο έμμεσα γνώρισαν την 'Ελ-λάδα. Οί Λατινοί τούς μίλησαν άπό τόν έθνη Ιδιοπτερό του γροιστιανισμού και τού άνέθεσε δι-αφορές διωδωμιατικές άποστο-λές. "Έτσι, δά μπορούσε ό Κοχα-νόφσκη να βράσει σαν πολιτι-κός. Μά προτίμησε την πιο γα-λήνια ζωή τού διανοούμενου μά-σα στη γλυκιά άτμόσφαιρα της οικογενειακής του ζωής. Την έ-ποχη έκείνη τά μοχητικά κινή-ματα της θρησκευτικής Μεταρ-ρώμησης, που είχαν άναστατώ-σει την Εβρώπη, είχαν άξιοποιή-σει, ή καλύτερα, έκάναν ν' άνα-γνωριωθεί ή άξία τών έθνικών γλωσσών. "Έτσι ό Κοχανόφσκη έμπρασμαμένος από τό πνεύμα αύ-τό της Μεταρρώμησης, τις έπι-τυχίες του Ρέι στην πολωνική ποίηση και την καταπληκτική έντύπωση που έκανε και τό έ-κός του στοιχουργημα, που έμ-στειλε από τό Παρίσι, άρχίζεις, όργανικά πιά, να γράφεις πολωνι-κά. "Αλλά, παράλληλα, ή πολύ-χρονη κι' άδάκνη άνατροφή του με τις κλασσικές σπουδές δέν τόν άφηνε να λησμονήσει και ν' άπαρηθεί τη λατινική γλώ-σσα, που έξ έλλω, τη χειρίζεται μ' ευγένεια μεγάλη. "Έτσι: βρι-σκόμε στον Κοχανόφσκη τό-φω-νομεικά τούλάχιστον - άντινο-μικό φαινόμενο. Δοξολογική έ-ξέμηση της εθνικής γλώσσας και παράλληλη χρησιμοποίηση της λατινικής σε λογοτεχνικές συνθέσεις του.

Λατινικά έγράμει: 1. «Ελεγείων Βιβλία IV», με έν-τονη επίδραση τών λατινών έ-λεγειακών. Τά δύο πρώτα βι-βλία τ' άφιερώνει στην άγάπη της Λυδίας, τό τρίτο στην Πασι-φίλη, τό τέταρτο, έπιστολικού τύπου, είναι φιλοσοφικό μ' έπι-δραση από τό "Περί φύσεως τών Θέων».

2. «Φορικήνια ή Έπιγράμμα-τα». Σ' αυτή του τη συλλογή έ-γει περιέχονται 123 έπιγράμμα-τα μ' έπίδραση περισσότερο έλ-ληνική, άπ' τ' άνακρέοντεια και την «έλληνική άνθολογία».

3. «Λυρικά», 12 άδες. "Έργα άκόμη ένα «Επιπί-κειον», ένα «Επιθολόμιον», και μερικά άλλα μικρότερα άξια.

Στά πολωνικά του παρουσιάζε-ται άνώτερος, πρωτοτυπώτερος, περισσότερο ψυχόρμητος. "Όσο καλά κι' άν έξερει μια ζένη γλώσσα, δέν μπορείς να έκφρά-σεις μ' αούτην τόσο πηγάα, αού-δωρμητα τόν ψυχικό σου κόσμο, όσο με τη μητρική σου γλώσσα.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ

του κ. Αλ. Χατζηγεωργίου

Στό περασμένο φύλλο τών «N. Γ.» αφιροβήθηκε, μέσα σενα γράμμα, ή νομιμότητα τών νεολογικών όρων που μεταχειρίζομαι κατ' άνάγκη στα κινηματογραφικά μου σημειώ-ματα τούτης της στήλης. Τό σημε-ρικό μου, εξετάζοντας γενικότερα τό ζήτημα, θάνα και έμμεση άπαν- teur en scène (σκηνοθέτης) και ci- negraphiste και cinephotographe.

"Ο Ντελλόκ πρότεινε τότε τόν όρο cineaste για τόν δημιουργό καλλιτε-χνικού κινηματογράφου. Καί δέν είχε λίγες έπικρίσεις γιά τό άσυνή-θιστο είδος της καταλήξης. Πολλοί λογοτέχνες τό έβρισκαν άκαίσιμα. Μά ό Ντελλόκ γιάτί ήταν άσυνήθι- στο τό είχε άκαίσι- με. Σήμερα έξα- κολουεί να γρη- ομιοποιείται άκό- μη τό metteur en scene με μεγάλη έ- μιση διάφορα, γι- ατί δέν άναπο- κρινεται στα πρέ- γματα και όπει- θυμίζει θέατρο.

Τό cineaste φαί- νεται να κατακτά έδαφος και προ- κειμένου γιά ένα- κού κινηματο- γοφικό δημιουρ- γικό (σκηνοθέτη) σούνα άπαύτα ή φράση ci'est un vrai cineaste... (εί- ναι ένας καλός κι- νηματογράφος) δά- καλή δημιουρ- γός καλλιτέχνης, που έξερει τις δυοτό- ητες, και τις φ- πατήσεις της τε- χνης του, κι' όχι έπαγγελμιστί α'.

"Αρχιος έπίσης να συνθήξεται και τό directeur artistique κατά τό art direc- tor τό αμερικάνι- κού. "Η διακο- λία γιά την έγ- κλη ή έξέδραση, και έπιβολή πρακτικών όρων ήσαν άποτέλεσμα της άδωροβίης και πε- ριφρόνησης προς την καινούρια τε- χνή άπό μέρος τών λογοτεχνών κύ- κλων που ήσαν οί άρμόδιοι να πλάσουν καινούριες λέξεις, γι' αύ-τό και ή παραγωγή και χλεύη ά- κόμη προς τόν ύπαρχον εκείνον Ντελλόκ που μόν' στους λογοτέχνη- πρότας διείδε τη γέννηση μιας έ- δαιρετικής τέχνης και πάχος σε να μπιμεί την άλήθεια της ύπόστασης, όπως είχε κάμει και γιά τά ρητο- αία, λέξεις που μπιγκαν τή γλώ- σσα κι' ός μην έχουν έπιστημοφύθη, ρωμίζε τους τό διαζύγιο της τ γης αούτης με τις ήθιμωγίες λέξεις.

Σάν έλαθουμε σε μας, έχουμε τη μοναχική λέξη «κινηματογράφος» τό «κινηματογράφος» ρίξως με κά- ποιες άμφιτολήσεις προς τό έ- νόνομο σινέμα.

Μά ό κινηματογράφος δέν περιο- ρίσθηκε στην άπότυπωση κινήσεων. Σιγά σιγά δημιουργώσε πρωτότυ- πα έργα που δέν ήσαν σκόπος μο- ναδικός τους ή άναπαράσταση του έξωτερικού κόσμου και τών γεγο- νώνων τού άνθρωπίνου βίου, μά πε- ριείχαν πολλά άπ' τά γνωστά στοι- χεία καλλιτεχνήματος. Καί σαν κο- ροφορία αούτης της άνάδοφ φούτα- σε, κυρίως άπ' τό 1920 ως τό 1927, μια μορφή καλλιτεχνική του έφο- ρου άκόμη κινηματογράφου που ή- ταν πρωτότυπη, με όκοός της όλο- τελα άνομοια, με τέχνη συμπυκνω- τική δυναμική, έκφραστική, που γιά κείνους που καταλάβαινε δέν εί- γαγε τό άνάλογο της σε ρεαλισμό και ύπερβία μέσα σε καμιά άλλη γνω- στή τέχνη. Πώς έπρεπε λοιπόν να ό- νομασθεί ή μορφή τούτη; Κριτικοί και κινηματογραφικοί δημιουργοί μιλώντας γι' αούτη χρησιμοποίησαν τό cinema artistique γιά να κατα- λήξουν στο συντομώτερο cinema-art.

Κι' άφού ή καλλιτεχνική τούτη μορφή ήταν φανερά διαφορετική άπ' την περιγραφική μορφή τού κι- νηματογράφου και οί έργατες βί- βιας τών δύο μορφών δέν ήσαν καθόλου άφομοιωσίμοι. "Ο πρώτος άποτύπω- σε ψυχρά την πραγματικότητα χάρη στη μηχανή, ό δεύτερος όμως πη- νηλαστική άπό καλλιτεχνικό του δαιμόνιο. Φανερά λοιπόν ή έλλειψη τών όρων. "Ο πρώτος όνομασθήκη operateur de prises de vues και cineamatographe, ό δεύτερος μετ-

και έπιβολή πρακτικών όρων ήσαν άποτέλεσμα της άδωροβίης και πε- ριφρόνησης προς την καινούρια τε- χνή άπό μέρος τών λογοτεχνών κύ- κλων που ήσαν οί άρμόδιοι να πλάσουν καινούριες λέξεις, γι' αύ-τό και ή παραγωγή και χλεύη ά- κόμη προς τόν ύπαρχον εκείνον Ντελλόκ που μόν' στους λογοτέχνη- πρότας διείδε τη γέννηση μιας έ- δαιρετικής τέχνης και πάχος σε να μπιμεί την άλήθεια της ύπόστασης, όπως είχε κάμει και γιά τά ρητο- αία, λέξεις που μπιγκαν τή γλώ- σσα κι' ός μην έχουν έπιστημοφύθη, ρωμίζε τους τό διαζύγιο της τ γης αούτης με τις ήθιμωγίες λέξεις.

Σάν έλαθουμε σε μας, έχουμε τη μοναχική λέξη «κινηματογράφος» τό «κινηματογράφος» ρίξως με κά- ποιες άμφιτολήσεις προς τό έ- νόνομο σινέμα.

Μά ό κινηματογράφος δέν περιο- ρίσθηκε στην άπότυπωση κινήσεων. Σιγά σιγά δημιουργώσε πρωτότυ- πα έργα που δέν ήσαν σκόπος μο- ναδικός τους ή άναπαράσταση του έξωτερικού κόσμου και τών γεγο- νώνων τού άνθρωπίνου βίου, μά πε- ριείχαν πολλά άπ' τά γνωστά στοι- χεία καλλιτεχνήματος. Καί σαν κο- ροφορία αούτης της άνάδοφ φούτα- σε, κυρίως άπ' τό 1920 ως τό 1927, μια μορφή καλλιτεχνική του έφο- ρου άκόμη κινηματογράφου που ή- ταν πρωτότυπη, με όκοός της όλο- τελα άνομοια, με τέχνη συμπυκνω- τική δυναμική, έκφραστική, που γιά κείνους που καταλάβαινε δέν εί- γαγε τό άνάλογο της σε ρεαλισμό και ύπερβία μέσα σε καμιά άλλη γνω- στή τέχνη. Πώς έπρεπε λοιπόν να ό- νομασθεί ή μορφή τούτη; Κριτικοί και κινηματογραφικοί δημιουργοί μιλώντας γι' αούτη χρησιμοποίησαν τό cinema artistique γιά να κατα- λήξουν στο συντομώτερο cinema-art.

Κι' άφού ή καλλιτεχνική τούτη μορφή ήταν φανερά διαφορετική άπ' την περιγραφική μορφή τού κι- νηματογράφου και οί έργατες βί- βιας τών δύο μορφών δέν ήσαν καθόλου άφομοιωσίμοι. "Ο πρώτος άποτύπω- σε ψυχρά την πραγματικότητα χάρη στη μηχανή, ό δεύτερος όμως πη- νηλαστική άπό καλλιτεχνικό του δαιμόνιο. Φανερά λοιπόν ή έλλειψη τών όρων. "Ο πρώτος όνομασθήκη operateur de prises de vues και cineamatographe, ό δεύτερος μετ-

για να μην ποραπέμω τόν επαι- νόφιλο ή έβουόλο (έπαινος θέλε- τε) άναγωγή, στα προηγούμενα μου άρθρα, που άποτελούν νομίζω, μια πρόσθεσια γιά τόν καθιερω- μένο πολιτιστικό ύπόστασης τού προ- τύπου αυτού μέσου έκφρασης, θά σημειώσω παρακάτω τις τρεις του ύποστάσεις που ξεχωρίζουν άμεσα στην άνάληψη.</

ΤΟΜΑΣ ΜΑΝ

ΣΟΠΕΝΑΟΥΕΡ

Κάθε βιβλίο γι' αυτόν μάς μαθαίνει πώς ο Σοπενάουερ ήταν πρώτα ο φιλόσοφος της θέλησης και δεύτερο της άπαισιόδοξιας. Άλλά δεν υπάρχει π ρ ω τ ο ν και δ ε υ τ ε ρ ο ν. Ήταν ένα μόνο και το ίδιο πράγμα, και υπήρξε το δεύτερο γιατί ήταν σύγχρονα και το πρώτο ήταν αναγκαία άπαισιόδοξος, γιατί ήταν ο φιλόσοφος και ο ψυχολόγος της θέλησης. Η θέληση, αν τη θεωρήσουμε σαν το αντίθετο της μακάριας ικανοποίησης, είναι κ α θ' έ α υ τ η ν μια βασική ανησυχία είναι μια διαρκής προσπάθεια για κάτι, φτώχεια, δυνατή δίψα, έπιθυμία, πόθος, πόνος, και ένας κόσμος της θελήσεως δεν μπορεί να είναι τίποτε άλλο παρά κόσμος του πόνου.

Αντιτιθέμενη σε κάθε τι που υπάρχει, ή θέληση εξαγνίζει στον φυσικό κόσμο την μεταφυσική της χαρά και την εξαγνίζει με όλη την έννοια της λέξης: Έξαγνίζεται με τον πιο τρομακτικό τρόπο μέσα στον κόσμο που αυτή δημιούργησε και που, όντας ο κόσμος του πόθου και της αναταραχής, άποκαλύπτεται άπαισιός, άποτρόπος, κακός...

Και έπειδή, άφου γίνεται η ίδια κόσμος, με τον τεμαχισμό της—σύμφωνα με την αρχή της ατομικότητας—ή θέληση ξεχνά την άρχική ενότητα, και παρ' όλον αυτόν τον θρυμματισμό της μένει μια και μόνη, ή θέληση καταντά να βρίσκεται ένατομύρια φορές σε πάλη με τον ίδιο τον έαυτό της, ν' αυτοπολεμάται, να μην άναγνωρίζει τον έαυτό της, ν' άναζητεί με κάθε μια από τις έκδηλώσεις της την ευτυχία της, τη «θέση της κάτω άπ' τον ήλιο», με έξοδα μιας άλλης ή, καλύτερα, με έξοδα όλων των άλλων και δεν παύει, κατά συνέπεια, να δαγκώνει τις ίδιες τις σάρκες της όμοια μ' εκείνον τον κάτοικο των ταρτάρων που καταβρόχχιζε άπληστα τον ίδιο τον έαυτό του.

Πρέπει να το νοιώσουμε βαθειά αυτό. Οί «ιδέες» του Πλάτωνα κατάντη-

σαν στον Σοπενάουερ μια άδηφαγία άθεράπευτη, γιατί ή ύλη, ο χρόνος και το διάστημα, που είναι βαθμοί φθασμένοι από τη θέληση, που έρχεται σ' αντίθεση με τον έαυτό της, φιλονικούν ο ένας με τον άλλον.

Ο φυτικός κόσμος πρέπει να χρησιμοποιεί σαν τροφή στον ζωικό και κάθε ζωο, με τη σειρά του, σαν λεία και τροφή σ' ένα άλλο — και έτσι ή θέληση της ζωής δεν παύει να καταβροχθίζει τον έαυτό της.

Κάθε φορά που ο Σοπενάουερ έρχεται να μάς θυμίσει τον πόνο του κόσμου, τη θλιβερή άγωνία και τη λύσσα της ζωής με τις πολλές ένοσαρκώσεις της θέλησης (και μιλεί συχνά γι' αυτό και με άφθονες λεπτομέρειες) ή εδγλωττία του, που είναι έκ φύσεως έξαιρετική, ή συγγραφική του ιδιοφυία φτάνουν τις πιο λιγγιώδεις, τις πιο παγωμένες κορφές της τελειότητας.

Μιλάει γι' αυτό με μια καυτερή σφοδρότητα, με τον τόνο της πείρας, με τον τόνο εκείνου που ξέρει, που είναι τρομαγμένος και που ή άκαταμάχητη αλήθεια τον γοητεύει.

Όσο κι' αν αυτό μπορεί να φανεί παράδοξο, παρ' όλη τη μισανθρωπία του και όλα τά λόγια του και τά παράπονά του για την κατάσταση διαφθοράς της ζωής γενικά καθώς και για τον χονδροπρεπο χαρακτήρα του ανθρώπινου πνεύματος, ιδιαίτερα, σε πείσμα της άπελπισίας που τον χτυπά, όταν βλέπει σε ποιά άθλια συντροφιά πέφτει κανένας που είχε τό άτύχημα να γεννηθεί άνθρωπος, ο Σοπενάουερ έχει όστόσο τον πολιτισμό του ανθρώπου, έτσι όπως νοιώθει τον τελευταίον αυτόν. Μια περήφανη ανθρώπινη εδλαβεία τον γεμίζει μπροστά σ' αυτό το «στέμμα της δημιουργίας», που σημαίνει γι' αυτόν, όπως και για τον συγγραφέα της «Γένεσης», τον άν-

θρωπο, που είναι ο ύψηλότερος και ο πιο όραϊός σκοπός της ζωής.

Έινε μια αντίληψη μεγάλης μυστικότητας όμορφιάς, μέσα στην όποια εκφράζεται ένας σεβασμός ανθρώπινος για την άποστολή του ανθρώπου. Αύτη ή αντίληψη νικά κάθε μισανθρωπία στον Σοπενάουερ, κάθε άηδία του για τους ανθρώπους, και τους διορθώνει. Κι' αυτό έχει για μένα σημασία: ή ένωση του πεσσιμισμοί και του ανθρωπισμοί, ή πνευματική πείρα που άποκαλύπτει στον Σοπενάουερ πώς είναι δυνατό να παραδεχτούμε τό ένα χωρίς να άποκλείσουμε τό άλλο.

Ο Σοπενάουερ, ο ψυχολόγος της θέλησης, είναι ο πατέρας όλης της σύγχρονης ψυχολογίας: άπ' αυτόν πάει κανένας κατ' ευθείαν στον ψυχολογικό ριζοσπαστισμό του Νίτσε, στον Φρόυντ, καθώς και σ' εκείνους που άποτέλειωσαν την ψυχολογία του ύποσυνείδητου και την έφάρμοσαν στις έπιστήμες του πνεύματος.

Ο αντιεπικρατισμός του Νίτσε και ο αντιεπικρατισμός του, δεν είναι παρά ή φιλοσοφική έπιβεβαίωση και ή άποθέωση της θέλησης που άποκαλύφθηκε άπ' τον Σοπενάουερ, και της πεσσιμιστικής έποπτείας, που τον έκαμε να όρίσει στην διάνοηση, θεράπεινα της θέλησης, μια θέση δευτερεύουσα. Η έποπτεία αυτή, αυτή ή διαπίστωση — που δεν είναι άκριβη ή ανθρωπινή με την κλασική έννοια— πώς ή διάνοηση διατελεί άπλούστατα ύπο τις διαταγές της θέλησης, για να την εφοδιάσει με κίνητρα συχνά όδλια και πολύ λίγο στέρεα, για να συστηματοποιήσει τά ένστικτα, κλείνει μέσα της μια ψυχολογία σκεπτικιστική και πεσσιμιστική, μια γνώση της ψυχής άπιστευτα φωτεινή, που δεν έτοιμάσει μόνο τους δρόμους σ' εκείνο που άποκάλεσαν ψυχανάλυση, αλλά που είναι ήδη ή ίδια ή ψυχανάλυση.

Η πραγματική αίτια που με κάνει ν' ασχοληθώ σήμερα με τον Σοπενάουερ και να ξεετάσω την αντίληψή του για τον κόσμο, τό κίνητρο που με ώθει να ξαναθυμίσω την πνευματική του φυσιογνωμία, με κάθε τι που αυτό φέρνει στη μνήμη, σε μια γενεά που δεν ξέρει και πολλά πράγματα γι' αυτόν, είναι οι σχέσεις του πεσσιμισμοί και της ανθρωπότητας.

Έινε ο πόθος να μεταβιβάσω στους ανθρώπους του καιρού μου, στους όποιους τό ανθρωπιστικό συναίσθημα περνά μια σοβαρή κρίση, την προσωπική μου πείρα για την παράξενη ένωση που ή μελαγχολία και ή υπερηφάνεια των ανθρώπων άντέταξαν σ' αυτή τη φιλοσοφία.

Η άπαισιόδοξία του Σοπενάουερ είναι ή ανθρωπότης του. Η εξήγησή που δίνει για τον κόσμο με τη θέληση, ή πίστη του για την παντοδυναμία των ένστικτων, την κατάρπωση του άλλου θείου, λογικού, του πνεύματος, της διάνοησης, που κατάντησε να μην είναι παρά τό εργαλείο της ζωής, που θέλει να στερεωθεί, δλ' αυτά είναι άντικλασικά και, στην ουσία τους, άντιανθρώπινα.

Άλλά ο ανθρωπισμός του, ή πνευματικότητα του, βρίσκονται άκριβώς μέσα στο άπαισιόδοξο σύννεφο της κοσμοθεωρίας του, που τον όδηγησε ν' άπαρνηθεί τον κόσμο και να κηρύττει ένα άσκητικό ιδεώδες, σε σημείο που αυτός ο συγγραφέας, ο έμπειρος του πόνου, που τά λόγια του είναι λόγια της δικής μας ανθρωπιστικής έποχής, τράβηξε τον άνθρωπο άπ' τό βιολογικό του στοιχείο κι' άπ' τη φύση και, καθώς έκανε την ψυχή του τό θέατρο όλων των αντίθετων θελήσεων, κατόρθωσε να δει τον πιθανό σωτήρα κάθε πλάσματος.

ΤΟΜΑΣ ΜΑΝ

Ο Βάγκνερ στην Αγγλία

Με μεγάλον ένθουσιασμό ύποδέχτηκαν οι άγγλικοι φιλολογικοί κύκλοι τό βιβλίο του Έλβετου δόκτορα Μάξ Μόζερ με τον τίτλο: «Ο Ριχάρδος Βάγκνερ στην Άγγλική Λογοτεχνία του 19ου αιώνα». Η έπίδραση του Βάγκνερ στην Άγγλική λογοτεχνία ήταν βέβαια λιγώτερη, παρά στην Γαλλική, και τις περισσότερες φορές ήταν έμμεση — π.χ. τό θέμα του Ταγκώυζερ τό δανείστηκε ο Σουίνπερν από τον Μπανίλαϊρ. Άλλά ο Δρ. Μόζερ άποδεικνύει πώς και ή άγγλική λογοτεχνία είχε μια σχετική έπίδραση στον Βάγκνερ, τουλάχιστον στις άρχές της σταδιοδρομίας του, άφου για μισό της πρώτης του έπιτυχίας μεταχειρίστηκε τό μυθιστόρημα του Μπουλβερ Λύττον «Ριέντζι». Είναι μάλιστα άρκετά συκινητικό τό έπεισόδιο που ο Βάγκνερ, όταν έπισκέφτηκε τό Λονδίνο για πρώτη φορά στο 1839, δεν κατόρθωσε να δει τό μεγάλο συγγραφέα γιατί δεν μπορούσε να εξηγήσει στους όπηρετες πούδς ήταν και τι τον ήθελε.

Ένα μεγάλο μέρος του βιβλίου είναι ειδικά αφιερωμένο στις σχέσεις μεταξύ του Βάγκνερ και των Άγγλων Συμβολιστών, όπως έπίσης και στη γενική έπίδραση του Βαγκνερισμού πάνω στην καθημερινή άγγλική ζωή, που γίνεται φανερή από την συχνή χρήση του όνόματος Τριστάν σε κάθε εύκαιρία.

Τό μεγαλύτερο ιστορική έργο

Ένας από τους μεγαλύτερους άθλους που ή σύγχρονη σοφία είχε αναλάβει συμπληρώνεται φέτος με την έκδοση του τελευταίου τόμου της «Αρχαίας Ιστορίας» του Καϊμπριτζ. Ο τόμος αυτός όχι μόνο σιμειώνει τό τέλος της «Αρχαίας Ιστορίας», αλλά άποτελεί και την έκπλήρωση του άρχικού σχεδίου

ΧΡΟΝΙΚΑ

του Λόρδου Άκον για μια σειρά από συνεργασίες που θ' άποτελούσαν την συνεχή Ιστορία των Ευρωπαϊκών λαών. Έπιστήμονες όλων των ένων συνεργάστηκαν γι' αυτή τη σειρά, της όποιας ή έναρξη είχε γίνει στο 1902 με την «Καϊμπριτζ Μόντερν Χίστορυ». Σήμερα που έκδόθηκε κι' ο τελευταίος τόμος, ο μελετητής έχει στη διάθεσή του όλη τη σειρά, χωρισμένη ως εξής: 1) 'Αρχαία Ιστορία (12 τόμοι), 2) Μεσαιωνική Ιστορία (10 τόμοι), 3)

Σύγχρονη Ιστορία (14 τόμοι). Διόκαλα λοιπόν ή Ιστορία του Καϊμπριτζ θεωρείται τό μεγαλύτερο ιστορικό έργο.

Η «Αντιγόνη» στο Καϊμπριτζ

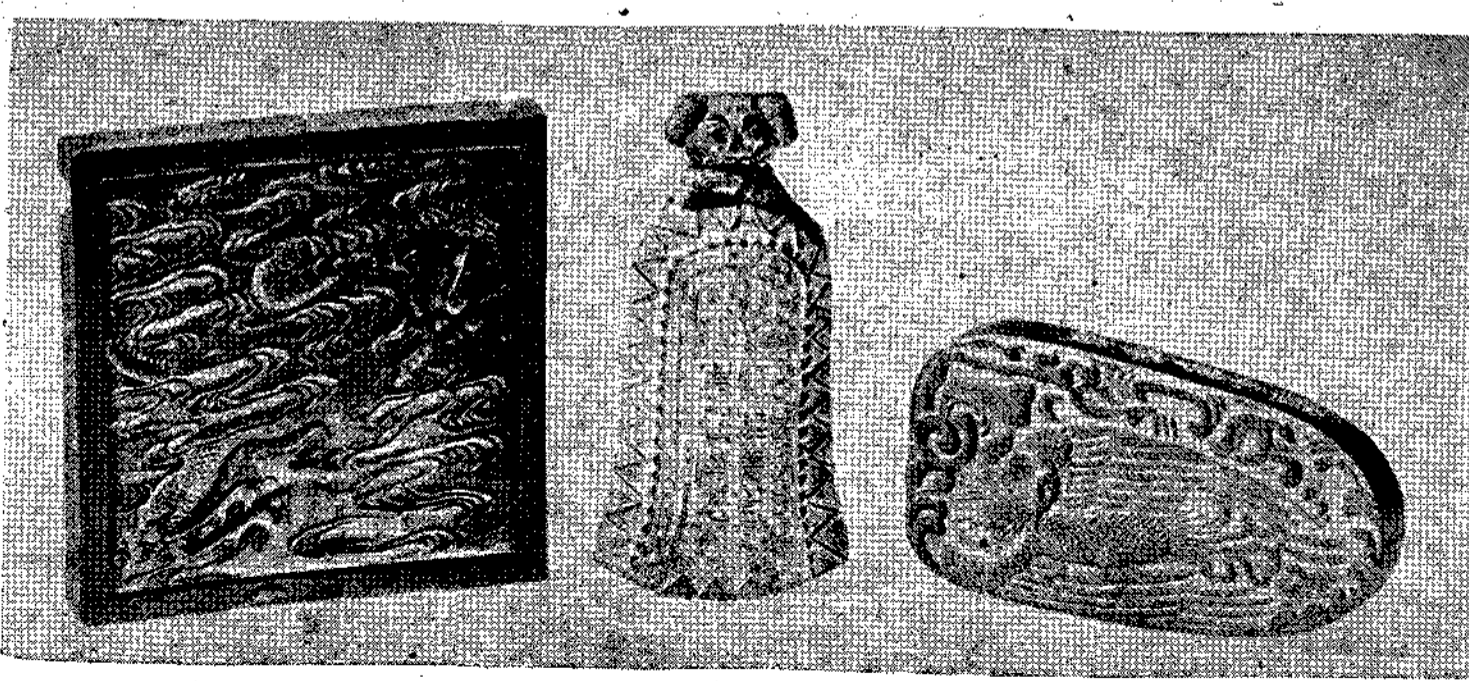
Τό πιο ενδιαφέρον γεγονός της φετινής πανεπιστημιακής περιόδου του Καϊμπριτζ είναι τό άνθισμα της «Αντιγόνης» του Σοφοκλή, σε

άρχαιο κείμενο από τον πρώταν του Κίλγκς Κόλετζ κ. Χέλντντάν, με μουσική ύπόκρουση του Πάτρι Χάντλ και μακέτες του Τζόρτζ Ράιτ. Για όσους δεν ξέρουν άρχαία έλληνικά, βγήκε και ειδική έμμεση μετάφραση στ' Άγγλικά από τον Κ. Κ. Τρεβέλιαν.

«Λουίτζι Πιραντέλο»

Τό βιβλίο του Σινιόρ Μπακόλο για τον Πιραντέλο, στη σειρά «Κόλανα ντελα Νουόβα Κουλτούρα» είναι ή έργασία ενός νέου που πραγματικά αξίζει τον ένθουσιασμό πρόλογο του Καθηγητή Φορτινέλλι. Είναι μια μελέτη που παρακολουθεί τον Πιραντέλο στην έξελιξη του από συγγραφέα ρεαλιστικών διηγημάτων στο σημερινό άρχηγό του «Πιραντελισμοί» στο θέατρο. Τελειώνει μ' ένα κεφάλαιο για τη γενική κοσμοθεωρία του Ιταλού δραματοουργού και για τη σημερινή του θέση στην σύγχρονη Ιταλική λογοτεχνία δίπλα (και άπέναντι) στο Ντ' Άνιούτζο.

Σ' ένα από τά κεντρικά κεφάλαια με τον τίτλο «Τό Δράμα» ο Μπακόλο ρίχνει την ίδια πώς ο Πιραντέλο προτίμησε για τρόπο έκφρασης τό θέατρο για να συστηματοποιήσει τό χάος κάτω από τη μορφή του όποιου του παρουσιάστηκε ή ζωή. Είναι ένα κεφάλαιο έξαιρετικά ενδιαφέρον για τό μελετητή της Ιταλικής φιλολογίας, γιατί εισάγει μια νέα μέθοδο με την όποία τά έργα του Πιραντέλο μπορούν να μελετηθούν σαν πρωτότυπα, περιέργα κι' ένθουσιαστικά καλλιτεχνήματα που είναι

Γραμμάτια από μέλανη. Σ' αυτή τη μορφή της, ή μελέτη έξακολουθεί σήμερα ακόμα να χρησιμοποιείται ως άναλλακτικό μέσο, άνακατασκευάζοντας τό χρώμα, στις όνορες των Κινέζικων χωριών. (Βλέπε σχετική άνασκόπηση από τη Νέα Ύόρκη στη σελίδα 4).